

CT
77-103

A SZÉKELYUDVARHELYI
REFORM. KOLLEGIUM

ÉRTESITŐJE

AZ

1912—1913^{-IK}

ISKOLAI ÉVRŐL.

*

SZERKESZTETTE

GÖNCZI LAJOS,

IGAZGATÓ-TANÁR.

SZÉKELYUDVARHELY
NYOMATOTT BECSEK D. FIA KÖNYVNYOMDÁBAN
1913.

A SZÉKELYUDVARHELYI
REFORM. KOLLEGIUM

ÉRTESÍTŐJE

AZ

1912—1913-^{IK}

ISKOLAI ÉVRŐL.

*

SZERKESZTETTE

GÖNCZI LAJOS,

IGAZGATÓ-TANÁR.

SZÉKELYUDVARHELY
NYOMATOTT BECSEK D. FIA KÖNYVNYOMDÁBAN
1913.

43431

Tanévet megnyitó beszéd.

Szeptember 5-ikén tartotta *Gönczi Lajos*.

Igen tisztelt hallgatóság! Mindenekelőtt szívem melegével üdvözlöm ez új iskolai év kezdetén az intézet érdemes gondnokait, előljáróit, a tanári testület tagjait, s hálával adózom a jó Istennek, hogy bennünket munkabíró erőben és egészségben elvezérelt az 1912—1913-ik tanév küszöbéhez, hogy a reánk váró terhes, de gyönyörűséges munkát kedvvel és sikerrel végezhessük.

Nemkülönbén szeretettel köszöntlek titeket is visszatért és újonnan érkezett növendékeit iskolánknak. Hozott Isten benneteket! Ne feledjétek, hogy a tanuló legilletékesebb otthona: az iskola. Korunk nevelési rendszere mellett ennek falai között lehet megszerezni a tanulónak izmai rugékonyságát, idegi éberségét, egész testének edzettségét a rendszeres gyakorlás által. Az iskolának kell különösebben folytonos irányításával megvetnie növendékeiben az erkölcsiség szilárd alapját, fejlesztenie fokozatosan a szellemi képességek sokoldalúságát, az akaratot s a hazafias és vallásos érzelmeket. Amit a társadalom megkíván egy művelt embertől, abból az iskola sem engedhet; sőt idejének tüzetesen megszabott rendeltetése, az iskolai rend és fegyelem alku nem tűrő természete, a tanintézeti példaadás építő vagy romboló hatása még szigorubb törvényeket szabnak a tanulók és tanárok elébe egyaránt. Általában az óráról-órára beosztott munka rendje és menete a legnagyobb pontosságot követeli a sikeres iskolai nevelés és tanítás érdekében úgy a tanártól, mint a tanítványtól.

Emberi természetünknel fogva a jóllét és boldogság után

sóvárgunk. Ezeket azonban munkával kell megszereznünk. A teremtő, midőn megalkotta az embert, rendelkezésére bocsátotta ugyan az eszközöket, melyek nemcsak a létfenntartásra, de a megelégedett életre, tehát a boldogság megszerzésére is szükségesek, de egyuttal ráutalta az embert, hogy csak önerejével és munkájával használhassa fel azokat.

Az ember élete tehát folytonos munka és küzdelem. Életünket ingyen kapjuk ugyan, de csak munkával és küzdelemmel vagyunk képesek annak terhét boldogsággá változtatni. Minden ember keresi a boldogságot, s ha a létfenntartás eszközeit megtalálja is, azzal nem elégszik meg. A boldogság utáni vágy űzi-hajtja az embert tovább-tovább s míg azt a maga felfogása szerint meg nem találja, addig meg nem pihen. Sokat gondolkoztak azon, mi az oka annak, hogy oly kevesen találják meg a keresett boldogságot. S arra jöttek rá, hogy legtöbbször olyasmiben keresik azt, miben meg nem található. Sajátságos valóban, hogy mindnyájan vágyunk boldogok lenni és alig van ember, aki annak fogalmát meg tudná határozni. Legtöbbször a gazdagságban keresik. A gazdagság lehet eszköze, előmozdítója a boldogságnak, de önmagában még nem az; sőt gyakran válhat eszközévé a boldogtalanságnak. Ki a gazdagságban keresi a boldogságot, midőn annak megszerzésében fárad és küzd, legtöbbször az igazi gyönyörök mellett elhaladva vesztegeti el életét. A megszerzett gazdagság gondja sokszor terhesebb a szegénység szükségénél. Ki célul csak a gazdagságot tűzi ki, észre nem veszi, hogy a célhoz való közeledés sokszor csak mások boldogságának romjain lehetséges. Ki ennek tudatára ébred, lelke nyugalomát elveszti s boldogtalanná lesz. A vágy, mely hajtja az embert a gazdagság megszerzésére, mindig kevesli a létezőt és ezáltal az, ami másnál a boldogság eszköze lenne, nála elégedetlenséget szül.

A boldogság fogalmát nehéznek látszik meghatározni. Némelyek szerint a boldogság: a megelégedés. Nagyon igaz, nagyon bölcs mondás: »a megelégedés a legszebb ima«. A megelégedés azt mutatja, hogy hivatásunknak megfeleltünk teremtőnk, önmagunk és embertársainkkal szemben, hogy nincs úr lelkünkben, nincs önvád, hogy kötelességünket nem teljesítettük. Mindannyian törekszünk a megelégedett életre, a boldogságra. Miért van az,

hogy oly sokan nem képesek azt elérni? Azért, mert vagy nem tudják, vagy nem akarják annak akadályait elhárítani. Ezeket kell leküzdenünk. Az emberi természetben rejlik: mindig többre vágyunk. A vágy pedig nélkülözést tételez fel.

Amennyivel nagyobb az aránytalanság vágyaink és erőink között, annyival nagyobb a mi elégedetlenségünk. Arra kell tehát törekednünk, hogy vágyaink és erőink mindig arányban maradjanak. Boldog csak az lehet, aki vágyait korlátozni tudja. Nem a dolgok nélkülözése, hanem az a szükség, amit vágy által érzünk — alapja elégedetlenségünknek, tehát boldogtalanságunknak.

Vágyaink korláta azonban ne csak erőink mérve legyen. Legyen korlátja vágyainknak embertársaink nyugalma és boldogsága. Midaz, amit embertársaink róvására elérni akarunk, bűn. Aki a saját jólléte okából embertársai boldogságának útjában áll, eltévelyedett bűnös ember. Éreznie kell a bűn súlyának nyomását és ezáltal végeredményében magát teszi boldogtalanná. Csak az az ember lehet boldog, aki szeret, akit szeretnek. Önmagunkban kell tehát leküzdenünk mindazon vágyakat, törekvéseket és szenvedélyeket, melyek a természet által belénk oltott szeretettel ellentétben állanak.

Nekünk teremtményeknek nem szabad ezen nemes érzést magunkban elfojtani. Kinek lelkét a szeretet tölti be, annak szívében nem üthet tanyát gonoszság és igazságtalanság. A szeretet a lemondást, a nélkülözést, a fáradságot élvezetté, a boldogság részévé változtatja. Az anya lemondása és nyugalmanak feláldozása: a boldogságnak szülő oka. A hazaszeretet által előidézett szenvedések boldogítanak.

A szeretet akár mint tett, akár mint lemondás, már önmagában boldogít. Mások cselekedete nincs rá befolyással, mert nem számít és nem vár hálára. A szeretet az irigységnek, mely annyi bűnnek vált már kútfejévé, a haragnak, mely annyi rombolást idézett elő, az igazságtalanságnak, mely annyi nyugalmat tett semmivé — nem ad tért soha.

A szeretetet kell tehát magunkban felkölteni. Csak ez ad nekünk erőt korlátozni vágyainkat, szenvedélyeinket. A szeretetet pedig leginkább a vallás képes ébren tartani.

A keresztyén vallás mutatja a szeretet legfenségesebb példáját, midőn azt tanítja: az Isten fia szeretetből áldozta fel éretünk magát.

Ha tehát boldogok akarunk lenni, elsősorban vallásosoknak kell lennünk. A vallástalan ember nem igényelheti az Isten segedelmét, mert, aki nem szeretetből cselekszik, rosszul cselekszik.

Az ó-kor egy bölcse mondotta: a bűnt önmagunkról is megtanulhatjuk, de az erénynek tanítóra van szüksége. Tanítványainkba, embertársainkba be kell oltanunk az erény szeretetét. Arra kell törekednünk, hogy megszeressék a jót, a szépet, a nemeset. Ezt csak példaadással és tanítással érhetjük el. Minél műveltebbek lesznek embertársaink, annál inkább eszközévé válnak önmaguk és a mi boldogságunknak. Míg a tudatlanság rombol, addig az értelem épít.

Meg kell tanítványainkkal értetni, hogy a vallásból és erkölcsből csak jó származik. A saját boldogságunkra törekvés elválaszthatatlan a nevelés ügyétől. Minden áldozat, minden fáradság, mit e célra hozunk és teszünk, alapzattá válik, melyre saját és embertársaink boldogságát felépíthetjük, nem feledve a közmondást: »se gíts magadon s az Isten is megsegít«.

A protestantizmus szelleme a szeretet, ténye a felvilágosodottságra törekvő lankadatlan munkásság. A szeretet, ez a fönséges emberi érzés nem pusztán ösztönből fakad, hanem összeforrván az elmének nemes gondolataival, vallásos erőre emelkedik az emberben; fölmelegíti és megnemesíti a kedélyt, összetöri az elfogultság láncait; a jóság követésére ösztönöz és minden embernek testvérévé teszi az embert. És a szeretetet ne engedjük természetéből kiforgatni a szokás, a divat, a hiuság, a sokféle szenvedély árja és a sokféle emberi gyarlóság által. Mert roppant csodákat művelhetne a szeretet, ha egész teljességével áthatná az emberi társadalmat. A társadalmi élet mennyi gordiusi csomóját lehetne megoldani, ha a széthuzás és egyenetlenkedés helyett a szeretet és kölcsönös egyetértés irányítaná az emberi kebleket.

Helyes világnézetre, életelvekre van szükségünk. Lehet valaki önző vagy idealista, vezetheti a pesszimizmus vagy optimizmus, életét ily alapon boldoggá alig teheti. A dolog természetéből következik, hogy az életelveknek megszilárdítása és a külső vi-

lággal való összhangba hozása nem könnyű feladat. Ezért kevés embernek irányítják helyes életelvek és eszmék gondolkodását és tetteit. Két tényező hatása kétségbevonhatatlan. Az egyik a szülei ház, a másik az iskola. A mily nagyjelentőségű az egyik, épp oly fontos a másik. Az eredmény biztosítása tekintetében pedig az egymásra való kölcsönös hatás tagadhatatlan. Példás családi élet és a hivatását betöltő iskola együttesen, egymást támogatva vehetik meg a helyes életelvek alapját. A mint magára marad akár az egyik, akár a másik, kárát a jövőendő nemzedék vallja. Minél közelebb jut egymáshoz a család és iskola, annál tökéletesebben felelhetnek meg hivatásuknak. Az iskola azt mondja a családnak: küldj hozzám finom, okosan nevelt, művelt, engedelmes gyermeket s én értelmét kicsiszolom, lelkét kiművelem, szívét még nemesebbé teszem s fogékonnyá változtatom minden szép, jó és nemes iránt. A család a legtöbbször arra az álláspontra helyezkedik, hogy elég ha gyermekét ellátja minden szükséges anyagi eszközzel, ott van az iskola, ő lássa mint alakít a finom, közepes vagy durva lélekanyagból. Innen van a kölcsönös elégedetlenség, panasz, olykor bizalmatlankodás.

Leghelyesebb úton járunk, ha a boldogságot a megelégedésben és munkásságban keressük. Az anyagiásan gondolkozó erre talán mosolyog, mert ő a modern világ feltétlen zsarnokára: a pénzre gondol. Ime az igazi érték! Alapja az életnek, eszköze a boldogságnak! Ehhez hozzá tehetjük, hogy csak bizonyos megszorítással, nem pedig a maga korlátlan mivoltában. Anyagiakból csak annyinak a megszerzésére kell és érdemes törekedni, a mennyi elég, mert a vagyon korlátolt mértékben kétségtelenül szükséges, sőt nélkülözhetetlen, nagy tömegben azonban teher, mely leköti időnket, agyunkat és szervezetünket nagy fáradalmaknak és megpróbáltatásoknak teheti ki. Hogy a határ e téren nehezen állapítható meg, az emberi gyarlóságunknak természetes következménye. Kevesen jutnak ennek a helyes mértéknek a megtalálásához és innen van az elégedetlen emberek nagy száma. Nem ismerjük önmagunkat és így nem tudjuk megszabni szükségleteink határát.

Másokat irigylünk és másokban látjuk okát saját életünk hiányos voltának. És legtöbbször azért, mert a családban ritkán,

az iskolában is csak elvétele iparkodnak meggyőződésünké tenni, hogy igényeinket és vágyainkat képességünkhöz és egyéniségünkhöz kell szabni. A mai társadalom külsőségeken alapszik s van-e valakinek ereje és bátorsága, hogy a divatos áramlatoknak ellenálljon? A mint nem gyakoriak az elvek és meggyőzések, úgy ritka az egyéniség és bátorság. Mindég azt nézzük, hogyan gondolkodnak és cselekednek mások s utánuk megyünk. Gondolatainkat pedig óvatosan formulázva mondjuk ki, hátha nem tetszenek másoknak.

A megelégedett ember is gyakran két véglet közé sodródhatik: vagy tulságosan élvezi az élet javait és anyagi s szellemi romlás martaléka lesz, vagy elkényelmesedik, elfásul s előbb magának, később a vele élőknek válik terhére. Az a hullámmás és az a só, mely az óceánok rengeteg tömegét egészségessé és a rothadástól mentessé teszi, — az emberi életben a munka. Orvosság a bajokban és mérséklő a megelégedés kényelmei ellen. A munkaszeretet oly adomány és érték, melynek birtokában bárki gazdagnak érezheti magát, mert életfeltételeit azzal biztosíthatja. A munkában is meg kell azonban tartani a helyes mértéket, mert a ki túlzásba viszi, talán gyűjt anyagi és szellemi kincseket, de tönkre ment szervezete nem fogja engedni azoknak élvezését. A munkátlanlanságra kárhóztatott rab megőrül, de ez a sors vár a tulságosan foglalkozóra is.

A helyes életelveket a fiatalság szívébe plántálni a családnak és az iskolának volna feladata. Mikor a családi élet és nevelés tökéletesebb lesz, akkor az iskola is eredményesebb munkát végezhet. Ám de a társadalmi állapotok fejlődése nem történik máról holnapra. Azonban a fejlődés útjának a keresése és megtalálása közös feladat. Család és iskola vállvetve segíthetik a jövő nemzedéket helyes életelvek és eszmék elsajátítására, hogy az az életben megtalálhassa a valódi életértéket: a megelégedést és munkásságot.

Napjainkban két ellentétes világnézet vívja csatáját: a régi vallásos hit és a hitetlenség. Ez utóbbi irányzat új világot akar állítani a régi helyére: új államot, új társadalmat, új erkölcsöket a vallás detronizálásával. Már pedig a vallás az emberi gondolatnál egyszerre született. Vallás nélkül rendezett társadalom el sem

képzeltető. A vallás kezdettől fogva az erkölcsi eszmék kifejezése és kultusza volt. A vallás és erkölcs voltak eddig is a társadalom legbiztosabb alapjai, fentartói. Az emberiség nem jutott volna tovább a botokund-négerék szellemi fejlettségénél, ha társadalmi fejlődését előtte a vallás erkölcstana lehetővé nem tette volna.

Az a rémséges tanítás pedig, hogy a vallás az emberiség elbutítására és szolgaságban tartására szánt kigondolás, sem a tudomány, sem a józanész előtt meg nem állhat. A meglevőnél jobb, tökéletesebb társadalmi rendet mindenkor el tudtak képzelni, de megcsinálni már kevésbé bírtak. A vallásos dogmákban kifejezett morális tartalom, igaz, nem a legfejlettebb elmékhez van mérve, hanem a tömegek nagy átlagához. És éppen a vallások konzervatív jellege az, ami a tömeget védi a nagy elmék zsarnokságától. A vallás a legfontosabb társadalmi kötelék: az erkölcs letéteményese és művelője s így rendező ereje messze meghaladja a legnagyobb hadsergekét. De ki is tudna kiokoskodni oly etikát, amely olyan elfogadásra és követésre számíthatna, mint a vallás által a legapróbb részletekig, az emberi élet minden viszonyára alkalmazott erkölcstan. Az a kipróbált vallás-erkölcsi alap, melyen eddigelé megállottak és felvirágoztak az emberi társadalmak, elég szilárd arra, hogy rajta megtörjenek az atheisztikus irányzat csapkodó hullámai.

Végül tudva azt, hogy a szeretet hangja viszhangra talál az ifjú kebelben s hogy a jóakaratu buzdítás szavait megőrzi a későbbi korban, az élet izzasztó munkája közt is s visszaemlékezvén azokra, erőt nyer a szükséges kitartásra, tovább küzdelemre: — nehány szót intézek, nemes tanuló ifjuság, hozzátok.

Tanusítsatok feltétlen engedelmességet szüleitek, előljáróitok, tanáraitok s a törvények iránt, mivel ezek jót akarnak akkor is, mikor fenýitenek benneteket; engedelmeskedjete nekik önként, benső ösztönből és hajlandóságból, nem pedig csak külsőleg, vagy a büntetéstől való félelemből, mert a képmutatás, alattomos szolgálai szineskedés, csunya dolog.

Kedves növendékek! Első feladata a derék tanulónak a pontosság. Az óráról-órára beosztott munka rendje a legszigorubb pontosságot követeli a sikeres iskolai tanításhoz és neveléshez. Idejével és pénzével mint az okos gazda bölcsen, helyes beosz-

tással bánják a tanuló is, mert a pénzzel és idővel való takarékoskodás szerfölött nagyra becsülendő erény.

Nem utolsó feladat a rendszeretet. Lépünk csak be egy rendszerető tanuló szobájába, meghatározott helye van ott mindennek, ruhái, könyvei, füzetei és összes tanszerei katonás rendben vannak elhelyezve. Nem szükséges egyes darabjait hosszasan keresgélni, csak kezét kell kinyújtania, azonnal megtalálja. Ime néhány vonása a rendszerető és pontos tanulónak.

Még csak egyet, Franklin Benjamin egy nyilatkozatában, melyet még aránylag fiatal korában tett, így szólott: »Meggyőződtem végre, hogy az emberek közti érintkezésben igazság, becsületesség és őszinteség döntő fontossággal vannak életünk boldogságára és attól a perctől fogva megfogadtam, hogy ezeket az erényeket életem végeig gyakorolni fogom«. Nemes ifjuság, fiatal barátaim! a nagy Franklintól követett ezen erényeket vessétek szívetekbe s azok szerint éljetez úgy itt az iskolában, mint majd az életben s akkor boldogok lesztek!

Ezzel az új tanévet megnyitottnak nyilvánítom.

II.

A kollegium kormányzata s a tanári testület.

1. Kollegiumi előjáróság.

Iskolai főhatóságunk: az erdélyi református egyházkerület s annak állandó Igazgató-tanácsa Kolozsvárt. Az előjáróság tagjai:

Gyárfás Endre, főgondnok, az előjárósági gyűlések elnöke, földbirtokos, volt országgyűlési képviselő, lakik Székelykeresztúron.

Ugron János, Udvarhelyvármegye főispánja, főgondnok,

földbirtokos, volt országgyűlési képviselő, lakik Bögözön és Székelyudvarhelyt.

Csanády Zalán, kir. táblabíró, gondnok, a kir. járásbiróság vezetője, lakik helyben.

Dr. Sebesi János, világi tag, alispán, lakik helyben.

Vajda Ferenc, egyházi tag, esperes-lelkész, lakik helyben.

Menyhárt András, egyházi tag, lelkész, tb. esperes, lakik Kecseten.

Biró Áron, egyházi tag, lelkész, lakik Felsőboldogfalván.

Hegyi Péter, egyházi tag, főjegyző-lelkész, lakik Peteken.

Baczó Lajos, egyházi tag, lelkész, lakik Betfalván.

Dr. Ráczkövy Samu, világi tag, járási orvos, lakik helyben.

Gönczi Lajos, igazgató-tanár, ügyvivő-elnök s előadó.

Kovács Dániel, rendes tanár, a tanárkar képviselője.

Szabó András, gazdasági felügyelő-tanár és szakelőadó.

Szabó Árpád, rendes tanár, a tanárkar képviselője.

Biró Sándor, rendes tanár, a tanárkar képviselője, előjárósági jegyző.

Dr. Nagy Samu, jogügyi tanácsos és iskolai ügyvéd (tanácskozási joggal), ügyvéd, gyházmegyei gondnok, lakik helyben.

2. Tanári testület.

Bod Károly, r. tanár, 1903. április 1-től nyugalomban.

Félegyházi Antal, r. tanár, 1907. nov. 1-től nyugalomban.

1. *Gönczi Lajos*, r. tanár és igazgató, tanított természetrajzot a IV. és V. osztálynak, heti 6 órán. A természetrajzi és vegytani szertár őre. Helybeli tanár 38 év óta.

2. *Olasz Gyula*, rendes tanár, tanított az I., II., III., V. és VI. osztálynak mennyiségtant, heti 18 órán. Az ifjusági zene- és énekkar felügyelője. Helybeli tanár 28 év óta.

3. *Kovács Dániel*, r. tanár, tanított a VII. és VIII. osztálynak görögöt, az I. és VIII. osztálynak latint, heti 19 órán. Az I-ső osztály főnöke. Konviktusi elnök. Helybeli tanár 25 év óta.

4. *Szabó András*, r. tanár, tanított az V. és VI. osztályban görögöt, a VI-ban latint, a VIII-ban görögpótló irodalmat, önként

vállalkozóknak gyorsírást, összesen heti 18 órán. Gazdasági felügyelő, a gyorsírókör elnöke. Helybeli tanár 19 év óta.

5. *Szabó Árpád*, r. tanár, tanított az V. osztálynak latint és görögpótló irodalmat, az V., VI. és VIII-nak történelmet, heti 18 órán. Az V. osztály főnöke. A gyermekkönyvtár felügyelője. Helybeli tanár 18 év óta.

6. *Nagy Elemér*, r. tanár, tanított a III. osztálynak magyart és latint, a VI-iknak görögpótló irodalmat, a VI-iknak és a VII-iknek magyart, heti 19 órán. A III. osztály főnöke. Az ifjusági önképző- és olvasóköri elnöke. Iskolai díjkezelő. Helybeli tanár 12 év óta.

7. *Biró Sándor*, r. tanár, tanított az I—VIII. osztálynak valástant és a VIII-nak bölceletet, heti 19 órán. Az ifjusági istentiszteletek vezetője. Előljárósági jegyző. Helybeli tanár 8 év óta.

8. *Dékán Samu*, r. tanár, tanított a II. osztálynak magyart és latint, a IV. és VII. osztálynak németet és önként vállalkozóknak franciát, heti 18 órán. A II-ik osztály főnöke. Kollegiumi könyv- és irattár kezelő. Helybeli tanár 6 év óta.

9. *Bakóczy Károly*, r. tanár, tanított az V. és a VIII. osztálynak magyart, a III., V., VI. és VIII-nak németet, önként vállalkozóknak francia nyelvet, heti 20 órán. A VI. osztály főnöke. Helybeli tanár 5 év óta.

10. *Dr. Dávid Lajos*, r. tanár, tanított a IV., VII. és VIII-ik osztálynak mennyiségtant, a VII. és VIII. osztálynak természettant, heti 16 órán. A VIII. osztály főnöke. A természettani szertár őre. Helybeli tanár 5 év óta.

11. *Haáz F. Rezső*, r. tanár, tanított az I—IV. osztálynak rajzoló geometriát, az V—VIII-nak görögpótló rajzot, az I. és II-nak szépírást, az önként vállalkozóknak szabadkézi rajzot, heti 22 órán. Helybeli tanár 7 év óta.

12. *Dr. Kósa János*, r. tanár, tanított az I. és III. osztálynak földrajzot, a III., IV-ik és VII-nek történelmet, a VII-iknek latint, heti 19 órán. A VII. osztály főnöke. A szegény tanulók könyvtárának, a tört. és földrajzi szertárnak, a kép-, érem és régiségtárnak őre. Az internátus elnöke. Helybeli tanár 4 év óta.

13. *Z. Sebess József*, okl. h. tornatanár, 1912. november havában rendes tornatanítóvá választotta az egyházkerületi közgyűlés, tanított az I—VIII. osztálynak 2—2, összesen heti 16 órán

tornát. Önként vállalkozóknak vivást és a két felső osztálynak cellövést. A tanári szék jegyzője. Vezette a játékdélutánokat. A tornakör elnöke. Internátus felügyelő. Helybeli tanár 4 év óta.

14. *Saja Antal*, h. ének- és zenetanár, 1912. november havában rendes ének- és zenetanítóvá választották, tanított az I—VIII. osztálynak egyházi éneket és elméletet, az I—IV. osztálynak énekelméletet, heti 1—1 órán, vezette az ifjusági énekkart heti 2 órán s a zenekart heti 3 órán, összesen heti 18 órán. Helybeli tanár 1 év óta.

15. *Dr. Hoffer András*, okl. tanár, internátusi felügyelő és konviktusi gazda, tanított az I., II. és VI. osztálynak természetrajzot, a II. osztálynak földrajzot, heti 10 órán. Helybeli tanár 2 év óta.

16. *Rozsondai Viktor*, okl. h. tanár, internátusi felügyelő, tanított a IV. osztálynak latint, a IV. és I. osztálynak magyart, a VII-iknek görögpótló irodalmat s önkénteseknek gyorsírást, heti 20 órán. A IV. osztály főnöke. A módszeres értekezletek jegyzője. Helybeli tanár 1 év óta.

17. *Dr. Imreh Domokos*, iskolaorvos és egészségtan-tanár, tanított a VII. osztálynak egészségtant, heti 2 órán. A vármegyei kórház igazgató-főorvosa. Intézetünknel tanít 10 év óta.

18. *Nagy Ferenc*, kiségitő tanár, dec. és január hónapokban helyettesítette a beteg Kovács D. tanárt, azután önállóan tanította a VII. osztálynak a görögöt, heti 5 órán. Internátusi felügyelő. Helybeli tanár 1 év óta.

3. Hitoktatók.

1. *Bölöni Vilmos*, helybeli unitárius lelkész, az unitárius tanulók hitoktatója, bejárt az intézetbe.

2. *Sándor István*, helybeli gör. kath. esperes-lelkész, a róm. kath. főgimnáziumban tartotta óráit.

3. *Jakab P. Dávid*, az izraeliták hitoktatója, bejárt az intézetbe.

4. *Adriányi Géza*, helybeli ág. hitv. ev. lelkész, az ág. hitv. evangélikus tanulókat bent az intézetben tanította.

5. *Peicu Miklós*, nagygalambfalvi gör. kel. lelkész, a gör. keletiek hitoktatója, a reáliskolában tartotta óráit.

4. Iskolai pénztárnok.

Félegyházi Mariska.

5. Iskolaszolgák.

Pál Sándor, Derzsi Domokos és Rezi Miklós.

6. A tanárok társadalmi működése.

1. *Gönczi Lajos*, egyházkerületi közgyűlési tag, presbiter. A törvényhatósági bizottságnak, a városi képviselőtestületnek, a városi kisedővoda s az állami népiskolák gondnokságának tagja.

2. *Szabó Árpád*, előljárósági tag, egyházkerületi közgyűlési tag, gyermekkönyvtár felügyelő tanára, egyházmegyei tanácsbíró, a Nőegylet tb. titkára.

3. *Szabó András*, egyházkerületi közgyűlési tag, egyházmegyei tanácsos, Udvarhelyvármegye állandó választmányának s Székelyudvarhely város képviselőtestületének tagja, az Országos Magyar Gyorsíróegyesület, az Udvarhelymegyei Egyházi Értekezlet és az Udvarhelyi Kaszinó vál. tagja; szolg. kiv. v. honvédhadnagy.

4. *Biró Sándor*, előljárósági jegyző; törvényhatósági bizottsági tag; presbiter, egyházmegyei tanácsbíró, egyházmegyei értekezlet alelnöke, a Nőegylet pénztárnoka. Emlékbeszédet tartott Solymossy Endre arcképleleplezése alkalmával és Sebesi Ákos főgondnok felett. Megjelentek az Udvarhelyi Hiradóban. Négy előadást tartott a Felsőboldogfalván rendezett ismeretterjesztő tanfolyamon.

5. *Kósa János dr.*, F. M. K. E. tagja; a helybeli Vadász-társaság intézője. Emlékbeszédet mondott április 11-én.

6. *Kovács Dániel*, egyházkerületi közgyűlési tag; az udvarhelymegyei egyh. értekezlet alelnöke, az udvarhelyi tanári kör alelnöke és képviselője az orsz. tanáregyesület választmányában; a tanárok özvegyeit és árváit segítő egyesületi fiók elnöke; tanoncskolai igazgató és tanító; Udvarhelymegye törvényhatóságának tagja; a philol. társaság tagja. — Kultur történeti közleménye jelent meg az Udvarhelyi Híradóban.

7. *Dékán Samu*, a helybeli áll. kő- és agyagipari szakiskola óraadó tanára; a Hitelszövetkezet felügyelő b. tagja.

8. *Saja Antal*, zongora játékaival közreműködött a Székely Dalárda két hangversenyén és a helybeli ref. egyház Kálvin-estélyén. Több jótéahony célú ünnepélyen az ifj. ének- és zenekart vezette.

9. *Dr. Hoffer András*, a Földtani Társulat tagja. Három előadást tartott az iparos ifjuság szabad liceumában: a vasról, a sóról és a tüzhányó hegyekről. Tartalékos cs. és kir. hadapród

III.

A nyilvános vizsgálatok sorrendje.

Május 15-én és 16-án (csütörtök és péntek) a VIII. osztály minden tantárgyból (a nagyteremben).

Junius 8-án (vasárnap) délután 3¹/₂ órakor versenyekkel összekötött tornavizsgálat a kollegiumkertben.

- » 15-én (vasárnap) délelőtt 8—9-ig vizsgálat a francia nyelvből és pályázat a német nyelvből a Kiss József-féle 50 K jutalomra; 9—10-ig vizsgálat és pályázat a gyorsírászatból (a rajzteremben).

- » » (vasárnap) délután 3 órakor *évváró ünnepély* kap-

csolatban a jutalmak és pályadíjak kiosztásával s az ének- és zenejutalmakra való versenyzéssel (a tornacsarnokban).

Junius 16-án (hétfő) délután 3—6-ig a helybeli középiskolákból bejáró református vallásu tanulók hittani vizsgálata (a rajzteremben).

- » » (hétfő) délután 2—3-ig az izraeliták vizsgálata a hittanból (a természettudományi teremben).
- » » (hétfő) délután 3—4-ig az unitáriusok vizsgálata a hittanból a (természettudományi teremben).
- » » (hétfő) délután 4—5-ig ág. hitv. vizsgálata a hittanból (a természettudományi teremben).
- » » (hétfő) délután 3—4-ig az I. és II. osztály, 4—5-ig a III. és IV., 5—6-ig az V—VII. osztály vizsgálata az énekelméletből (a nagyteremben).
- » » (hétfő) délután 4—5-ig a VII. osztály vizsgálata az egészségtanból (saját tantermében).
- » 17-én (kedd) reggel 7 órától az I. osztály vallásból, latinból, számtanból és földrajzból (a nagyteremben).
- » » (kedd) reggel 7 órától a II. osztály magyarból, vallásból, földrajzból és mértani rajzból (saját termében).
- » » (kedd) reggel 7 órától a III. osztály németből, mértani rajzból, történelemből és számtanból (a rajzteremben).
- » » (kedd) délután 2 órától a III., IV., V., VI. és VII. osztály bizottsági kikérdezése a vizsgálatra nem kerülő tárgyakból (saját tantermében).
- » 18-án (szerda) reggel 7 órakor a VI. osztály vallásból, magyarból, természetrajzból és németből (a nagyteremben).
- » » (szerda) reggel 7 órától az V. osztály természetrajzból, vallásból, latinból és történelemből (a rajzteremben).
- » » (szerda) délután 2 órától az I. osztály magyarból, mértani rajzból és természetrajzból (a nagyteremben).
- » » (szerda) délután 2 órától a II. osztály természetrajzból, latinból és számtanból (saját termében).

- Junius* 18-án (szerda) délután 2 órától a III. osztály vallásból, latinból és magyarból (a rajzteremben).
- » 19-én (csütörtök) reggel 7 órától a VI. osztály vallásból, németből, görögből és történelemből (a nagyteremben).
 - » » (csütörtök) reggel 7 órától a VII. osztály magyarból, vallásból, németből és görögből (a rajzteremben).
 - » » (csütörtök) délután 2 órától a IV. osztály történelemből, latinból és mennyiségtanból (a nagyteremben).
 - » » (csütörtök) délután 2 órától az V. osztály németből, görögből, görög pótló irodalomból és mennyiségtanból (a rajzteremben).
 - » 20-án (péntek) reggel 7 órától a VI. osztály magyarból, görög pótló irodalomból és latinból (a nagyteremben).
 - » » (péntek) reggel 7 órától a VII. osztály latinból, mennyiségtanból és természetтанból (a rajzteremben).
 - » 21-én szóbeli magánvizsgálatok.
 - » 23—25. napjain érettségi vizsgálat.

IV.

A tananyag és tankönyvek kimutatása.

a) Rendes tantárgyak.

1. A reformátusok egyetemes konventjének 1901-iki tanítás-terve szerint :

Vallástan. Mind a 8 osztályban az állandó tanmenetnek megfelelőleg. Az olvasmányokról a vallástani kézikönyvek tájékoztatnak.

Ének. Elmélet és egyházi ének. A tananyagot mind a 8 osztály elvégezte.

2. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1903-iki tanterve és utasításai szerint :

Magyarnyelv és irodalom. A tananyagot minden osztály elvégezte, az I-ben 14, II-ban 14, III-ban 14, IV-ben 14, V-ben 8, VI-ban 9, VII-ben 8, VIII-ban 9 írásbeli dolgozat. Cím szerint az V-ben: 1. A sejtekről. 2. Az én otthonom. (Iskolai.) 3. A munka haszna. 4. Mi tette a görögöket nagygyá? — Rőtönzött mese. (Iskolai.) 5. Miért fontos az egészség és mit kell tennünk a fentartására? — Mi ér többet a mai világban, a szerencse-e vagy az ész? 6. Az új kollegium fölszentelésére. (Ünnepi beszéd.) 7. Hogyan hat a szónok az emberekre? (Iskolai.) 8. Széchenyi és Kossuth viszonya. *VI-ban*: 1. Tragikum a »Kadár Kata« c. népballadában. 2. Hector vagy Achilles áll-e közelebb szívünkhöz? 3. Korfestés a Budahalálában. 4. Az ötvenes évek magyar nemesének jelleme az öreg Garamvölgyi nyomán. 5. Szabadon választott tétel a történelem és term. tud. köréből. 6. Szabadon választott óda poétikai fejtegetése. 7. Tiborc alakja a »Bánk-bán«-ban. 8. Tragikus bünhödés (értekezés.) 9. A költészet nemesítő hatásáról. — *VII-ben*: 1. A pogány magyarok műveltsége. 2. Politikai, művelődési, irodalmi életünkben micsoda fordulópont az 1526-iki év? 3. Költő-e Tinódi? 4. Mi tetszett nekem Gyöngyösi Murányi Vénus-ában? 5. Szabadon választott tétel az irodalom, történelem és term. tudományok köréből. 6. Gvadányi Peleskei nótáriusa, mint korrajz. 7. A népies elem Csokonai költészetében. 8. Berzsenyi »Életphilosophiá«-ja. 9. A hazafias bánat Kölcsey költészetében. — *VIII-ban*: 1. Az ellenpárt Bánk-bánban. (Iskolai.) 2. Vörösmarty nyelve. — V. bölcselő költeményei. — V. romantikus eposzai. 3. Abafi megtérése és a Jósika erkölcsi alapeszméi. — Jósika érdekkeltésének eszközei az Abafiban. 4. A népköltészet bevonulása az irodalomba. 5. Kemény Rajongók-jának jellemzése. — A Toldi-trilógiáról. (Iskolai.) 6. Jókai regényírása (egy regénye alapján.) 7. Legkedveltebb költőm (íróm).

Latinnyelv. A tananyagot minden osztály elvégezte az I-ben 12, II-ban 14, III-ban 14, IV-ben 14, V-ben 14, VI-ban 14, VII-ben 14, VIII-ban 12 írásbeli dolgozattal. — *Olvasmányok a III-ban*: Corn. Neposból: Miltiades, Themistocles, Aristides, Pausanias, Cimon, Lysander, Phaedrusból 12 mese. A *IV-ben*: Caesar.

De bello Gallico-jából: Gallia felosztása, a helvetiusok kivándorlása 1—28 fej. A gallok és germánok szokásai 1—18 fej. Ovidiusból: 1. A világ négy kora. 2. Az özönviz. 3. Deucalion és Pyrrha. 4. Daedalus és Icarus. 5. Philemon és Baucis. Az *V-ben*: Ovidiusból: 1. A megváltás percei. 2. A költő életrajza. 3. Philemon és Baucis. 4. Orpheus és Eurydice. 5. Midas. 6. Romulus megdicsőülése. Fabiusok veszte. 8. Újév napja. 9. Feralia. 10. Terminalia. 11. Arion. Cicero. De imp. Cn. Pompéi 1—24. c. Pro Archia 1—12. c. *VI-ban*: Liviusból XXI. 2—4, 18, 31—37; XXII. 43—51; XXVII, 43—50; XXX. 30—31. c. Vergilius Aeneiséből: I. 1—205, 520—650; II. 1—260; IV. 1—90, 305—385, 585—675. A *VII-ben*: Vergilius Aeneiséből VI. 42—155, 264—332, 384—425, 450—476, 679—901; VII. 37—106, 192—248, 274—340; XII. 614—790, 887—950. Sallustius. De coniuratione Catilinae. Cicero. Oratio in Cat. I, IV. A *VIII-ban*: Horatius Epist. II. 3; Carmina I. 1, 3, 4, 6, 8, 10, 11, 14, 16, 22, 24. II. 1, 2, 3, 10, 14; III. 30; IV. 7; Tacitus Ann. I. 1—13, 15, 35, 41—43; II. 22, 59—60, 69—73, 82—83; III. 12.

Görög nyelv. A tananyagot mind a 4 osztály földolgozta. Írásbeli dolgozatok száma az *V-ben* 14, a *VI-ban* 14, a *VII-ben* 8, a *VIII-ban* 7. — *Olvasmányok a VI-ban*: Xenophon. Memorabilia-jából szemelvények; s egy pár költemény a lyrikusokból. A *VII-ben*: Hom. Odys. I. 1—444; VI. 1—331; X. 135—332, 348—405; Herodotosból: Kroisos és Solon, Kroisos bukása, Polykrates története, A marathoni ütközet. A *VIII-ban*: Hom. Ilias, I; II. 1—218. Plato. Apológiája.

Görögpótló irod. olvasmányok. Az előírányzott anyagot az állandó tanmenet szerint mind a 4 osztály (*V—VIII.*) elvégezte, a gör. pótló rajzot szintén.

Német nyelv. A tananyagot mindenik osztály elvégezte. Írásbeli dolgozatok száma: a *III-ban* 18, *IV-ben* 14, *V-ben* 14, *VI-ban* 14, *VII-ben* 14, *VIII-ban* 6.

Történelem. A tananyagot mind a 6 osztály elvégezte.

Természetráajz. A tananyagot mind az 5 osztály elvégezte.

Természettan. A tananyagot mind a 2 osztály elvégezte.

Mathematika. A tananyagot mindenik osztály elvégezte. Írásbeli dolgozatok száma I—VII. o.-ban 7—7; VIII. o.-ban 6.

Rajzoló geometria. Az anyagot mind a 4 osztály elvégezte.

Filosophia propaedeutica a VIII-ban.

Szépíráás az I—II-ban.

Testgyakorlás az I—VIII-ban tanmenet szerint.

b) Rendkívüli tantárgyak.

I. Francia nyelv.

a) Kezdők.

Év elején 12-en jelentkeztek, évközben kimaradt 1. Heti 1 órán tanulták a Bartos-Chovancsák Francia nyelvtan és olvasókönyvéből az 1—12 sz. olvasmányokat és magyar gyakorlatokat a megfelelő grammatikai résszel.

Névsor: és érdemjegyek: Bányai László VII. jeles, Kún Béla VII. jó, Egyed Zsófi VI. jeles, Szabó Gizi V. jeles, Nagy Domokos V. jeles, Kövér János V. elégséges, Apor László IV. elégséges, György Dénes IV. elégséges, Jakab Dezső IV. elégséges, Kis Zsigmond IV. elégséges, Ördög Imre IV. jó, Varró Mózes IV. elégséges. (Egyed Zsófi bejáró magántanuló volt.) Haladottabbak: Német Ernő V. jeles. Péter János V. jeles, Varju Béla V. jó, Gábos Zoltán VI. jó. b) Haladók: Farkas László VII. jeles, Hirsch Márton VII. jeles, Szabó Bálint VII. jeles. A kezdőket *Bakóczy Károly*, a haladottabbakat és haladókat *Dékán Samu* tanította.

II. Gyorsírás.

A gyorsírás négy csoportban tanulták. Az első csoport (kezdők) het 1 órán a levelező írást tanulta Bódog János tankönyve szerint bezárólag az i hangzóig. A második csoport (haladók) heti egy órán a levelező-írást fejezte be és a II. félévbe megkezdte a vita-írás tanulását is (a hív. tankönyv nyomán). A

harmadik csoport folytatta és befejezte heti félórán a múlt évben megkezdett vita-írást. A negyedik csoport gyakorló gyors írók szintén félóra hetenként látványos és verseny-írással és olvasással fejlesztette tovább gyorsírási ismereteit. Az oktatást mind az elmélet, mind a gyakorlat tekintetében alkalmas folyóiratok mellett nagyban támogatta ez évben is a Gyorsíró-kör. (L. Ifjusági körök).

A tanulók névsora és érdemjegye.

a) Kezdők.

Bakk Elek	III. o. jeles.	Kolumbán Géza	IV. o. jó.
Csomor Dénes	» » jeles.	Lőrinczy Dénes	» » jeles.
Gábor László	» » jó.	Nagy Sándor	» » jeles.
Gáspár József	» » jó.	Sándor András	» » jó.
Jakab Mihály	» » jó.	Szepesi József	» » jeles.
Kassay Atila	» » jeles.	Varró Mózes	» » jeles.
Péter Sándor	» » jeles.	Bordás Sándor	V. » jó.
Baczó Áron	IV. » jó.	Jeszenszky Sándor	» » jeles.
Fejes Isván	» » jó.	Kövér János	» » jeles.
Gábos Árpád	» » jó.	Nagy Sándor	» » jeles.
Geszit Zoltán	» » jeles.	Rigó János	» » jeles.
György Dénes	» » jó.	Szabó Ferencz	» » jó.
Jakab Dezső	» » jeles.	Szabó Gizella	» » jeles.

Kimaradtak : Bedő Tibor, Czintos József, Gábel János, Győrfi Dénes, Hegedüs Pál, Márkos András, Németh Béla, Szőke László, Técsi Tivadar, Gidea Mihály és Jakabos Endre.

b) Haladók.

Apor László	IV. o. jó.	Kadácsi Géza	V. o. jó.
Jeszenszky József	» » jeles.	Nagy Domokos	» » jeles.
Kiss Zsigmond	» » jeles.	Pataky László	» » jeles.
Ördög Imre	» » jeles.	Jakab József	VI. » jó.
Fülöp Dénes	V. » jó.	Szabó Károly	» » jó.

Kimaradt : Bibó László és Zsigmond Zoltán.

c) **Vitáírók.**

Német Ernő	V. o. jeles.	Bányai László	VII. o. jeles.
Péter János	» » jeles.	Erzse Miklós	» » jeles.
Gábos Zoltán	VI. » jó.		

Kimaradt : Jancsó Dániel.

d) **Gyakorló gyorsírók :**

Farkas László	VII. o. jeles.	Hirsch Márton	VII. o. jeles.
Gyórfi Domokos	» » jeles.	Szabó Bálint	» » jeles.

Az első és második csoportot Rozsondai Viktor h. tanár, a harmadikat és negyediket az első félévben Szabó András rendes tanár vezette; a második félévben nagy elfoglaltsága miatt időnként Rozsondai V. helyettesítette.

III. **Szabadkézi rajz.**

I. Csoport. Síkéitmények vonalban és foltban. Kézügyességet fejlesztő gyakorlatok. Ecsetgyakorlatok, tervezgetés, meseillusztrálás. Levelek és lepkék valamint egyszerű használati tárgyak vázolása és festése.

II. Elemi perspektíva. Csendélet rajzolás és festés. Alak és táj rajzolás és festés. Aquarell és olajfejtés technikája.

Szabadkézi rajzot két csoportban a következők tanulták :

Benedek Antal (2), Csoma Gyula (2), Hofmann Ferenc (2), Bakk Ede (2), Balázs Lajos (2), Ferenczy István (2), Fülel Endre (2), Gálfi Dezső (2), Lajos János (2), Márk Mihály (2), Robonyi Andor (2), Simó Andor (2), D. Szabó István (2), Tarsoly Sándor (1), Varjú Viktor (1), Bakk Elek (1), Gyárfás Endre (1), Rákossy Zoltán (2), Szőke László (2), Bassarába Ovidiusz (1), Jakab Dezső (1), Jeszenszky József (1), Kiss Zsiga (1), Lajos Aladár (2), Szabó András (2), Szepessy József (1), Varga László (1), Jakabos Endre (2), Kövér János (2), Német Ernő (1), Dénes Béla (1), Jakab József (1), Welváth Béla (1). Összesen 33-an. — Önként vállalkozóknak heti két órán tanította Haáz Rezső

IV. Műének.

Az ifjúsági vegyeskar ez évben is megalakult. A tagok száma tetemesen szaporodva. Összesen 120 tag: Szerepelt iskolai ünnepélyeken 6 alkalommal 8 darabbal.

A népnevelési Egyesület Eötvös emlék ünnepélyén és a ref. egyház Kálvin ünnepélyén 1—1 számmal. Betanult darabok: Klos: Gyász ének; Zsaszkovszky: Nemzeti gyász dal; Luther Bach: Erős várunk; Pacius: Fin zene, Saja Antal: Népdalegyveleg. Lányi E. Csatadal; Marseilaise: Csokonay-Lavotta Reményhez és a tihanyi echo: Klein-Szabó A. és Saja: Az úrpásztorom! Egy régi egyházi ének: Áldjad az úrat. Ezekon kívül 2 gyermekkari darab: Megfagyott gyermek és Szondy két apródja. Vezető tanár: Saja Antal.

V. Ifjúsági zenekar.

Az ifjúsági zenekar önként jelentkezőkből alakult meg 12 taggal. Tanult heti 3 órán.

Betanult darabok: Saja A.: Szomorú Múlt; Bellini: Rómeo és Julia nyitány. Saja A.: »Tusnádi Emlék« Walzer; Saja A.: Romantikus Nyitány és Népdal egyveleg. Mendelssohn: Nász induló. Németh: Kossúth induló; Konti József: Eleven ördög induló. Grieg: Anitras Tautz. Hymnus. Összesen 10 darab. Szerepelt iskolai ünnepélyeken 5 alkalommal 8 darabbal, azonkívül A Népnevelési Egyesület Eötvös ünnepélyén 2 számmal és a tanár matinén 1 számmal. Felügyelő tanár Olasz Gyula, vezetőtanár Saja Antal.

Zenekari tagok névsora és osztályzata:

Szabó Gizike	V. o. t. I. hegedü — jeles.
Biró István	VIII. o. t. fuvola — jeles.
Méhburger Frigyes	VIII. o. t. I. hegedü — jeles.
Fehér Károly	VIII. o. t. Cello — jeles.
5. Wolf Dániel	VIII. o. t. II. hegedü — jeles.
Balázs Sándor	VII. o. t. Gordon — jeles.
Beniámin Pál	VI. o. t. II. hegedü — jó.
Csép Dezső	VI. o. t. mély hed. — jeles.

Lőrinczi Sándor	VI. o. t. III. hegedü — jeles.
10. Baczó László	V. o. t. III. hegedü — jeles.
Benedek Mihály	IV. o. t. III. hegedü — jeles.
12. Kertész Béla	V. o. t. I. hegedü — jeles.

Hegedűt tanultak heti 1 órán :

Benedek Antal	I. o. jeles.	Slosser Vilmos	II. o. jeles.
Csoma Gyula	» » jeles.	Varju Viktor	» » jeles.
Pap Dénes	» » jó.	Róth János	» » elégs.
Szász Dénes	» » jeles.	10. Bakk Elek	III. » jeles.
5. Márk Mihály	II. » elégs.	Kassay Atilla	» » jeles.
D. Szabó István	» » elégs.	12. Incze János	» » elégs.

VI. Mintázás.

Heti órában tanulták az önként vállalkozó tanulók az agyagipar szakiskolában. A kezdők az alapkészítést és egyszerűbb minták készítését gyakorolták, míg a haladók illetve felsőbb osztályosok komplikáltabb ornamentális részleteket s egyes emberi és állati testrészeket mintáztak. A tanfolyamot vezette *Csánki József* szakiskolai tanár.

A tanulók névsora és előmenetele: Köpe Vilmos 3, Markó Ödön 2, Nagy Dániel 3, Puskás István 2, Lukácsi János 2, Sorosán János 3, Jakab József 3, Fülöp Sándor 3, Biró Mózes 3, Nagy Sándor 3, Jeszenszky Miklós 2 (I. oszt. tanulók), Benkő Sándor 3, Hódi József 3, Jodál Sándor 3, Tarsoly Sándor 3, Varju Viktor 2, Szabó Béla 2, A. Szabó István 3, Baczó Andor 3, Fekete Albert 3, D. Szabó István 2, Fülöp Géza 3, Kökösi Kálmán 3, Dankó Jenő 3, Ferenczi István 2, Simó Andor 2 (II. oszt. tanulók), Németh Béla 1, Rákosi Zoltán 2, (III. oszt. tanulók), Kövér János 2 és Németh Ernő 1 (V. oszt. tanulók).

VII. Egészségtan.

Dr. Fodor József tankönyve szerint a VII. osztálynak heti 2 órán tanította Dr. *Imreh* Domokos egészségtan tanár.

c) Használt tankönyvek.

I. osztály.

Murányi János: Bibliai szemelvények könyve	3.—
Dr. Szinnyei József: Magyar olvasókönyv I.	1·60
Dr. Szinnyei József: Magyar nyelvtan I.	2.—
Geréb—Morvay: Latin nyelvtan	—:—
Dr. Beke Manó: Számтан I.	2·60
Lasz Samú: Földrajz I.	2·60
Zalányi János: Rajzoló geometria I. r.	1·20
Dr. Szilády Zoltán: Kis természetrajz I.	1·80
Erd. ref. Egyházkerület Énekeskönyve (1908. kiad.)	1.—
Kogutovicz M.: Atlasz	2.—

II. osztály.

Murányi János: Bibliai szemelvények könyve	3.—
Dr. Szinnyei J.: Magyar nyelvtan II. r.	1·20
Dr. Szinnyei J.: Magyar olvasókönyv II. r.	2.—
Dr. Csengeri János: Latin nyelvtan I. r.	1·80
Dr. Csengeri János: Latin olv. és gyak. könyv (I—II.)	2·40
Dr. Beke Manó: Számтан	2·60
Dr. Lasz S.: Földrajz II. r.	2·60
Zalányi János: Rajzoló geometria II. r.	1·20
Dr. Szilády Z.: Kis természetrajz II. r.	2.—
Erd. ref. Egyházkerület Énekeskönyve 1908. kiadás	1.—
Kogutovicz M.: Atlasz	2.—

III. osztály.

Murányi János: Bibliai szemelvények könyve	3.—
Dr. Szinnyei J.: Magyar nyelvtan III. r.	1·20
Dr. Szinnyei J.: Magyar olvasókönyv III. r.	2.—

Dr. Csengeri János: Latin mondattan II. r.	1·80
Pirchala Imre: Latin olvasókönyv a III., IV. o. sz.	2·30
Szemák: Német nyelvtan	—
Dr. Szádeczky Lajos: Magyarország története	2·20
Kogutovicz: Földrajzi atlasz	1·20
Dr. Lasz S.: Földrajz III. r.	2·50
Dr. Beke Manó: Számтан	2·60
Zalányi János: Rajzoló geometria	1·80
Makay István: Matemat. és fizikai földrajz	1·20

IV. osztály.

Murányi János: Bibliai szemelvények könyve	3—
Nagy Péter: Konfirmációi káté	1·20
Weszely Ödön: Stilisztika	2·80
Lehr Albert: Arany Toldija (Jeles írók isk. tára)	1·60
Dr. Csengeri János: Latin nyelvtan II. r. (Mondattan)	1·80
Pirchala Imre: Latin olvasókönyv a IV. o. sz.	2·70
Szemák István: Német nyelv-, olvasó- és gyak. könyv	1·20
Dr. Szádeczky Lajos: A magyarok tört. IV. o. sz.	2·20
Dr. Sárkány Lajos: Algebra	4—
Paszlavszy József: Növénytan	3·60
Zalányi János: Rajzoló geometria	1·20
Kogutovicz M.: Földrajzi atlasz	1·20

V. osztály.

S. Szabó József: Keresztyén egyháztörténet I. r.	2—
Dr. Négyessy László: Rhetorika	3·30
Csengeri János: Semelvény P. Ovidius N. műv. (3. kiad.)	1·60
Zsámboky Gyula: M. Tull. Cicero: De imperio Cn. Pompei és Pro Licinio Archia poeta c. két beszéde	2·40
Szamosi János: Görög nyelvtan (4. kiadás)	3—
Csengeri János: Latin nyelvtan	1·80
Mayvald József: Görög gyak. és olvasókönyv I. r.	1·80

Szemák : Német nyelv olvasó- és gyakorló könyv	1:20
Kiss Lajos : Világtörténet I. r.	2:20
Helmár Ágost : Iskolai atlasz	1:60
Dr. Sárkány Lajos : Algebra	4:—
Dr. Sárkány Lajos : Mértan	4:40
Paszlavszy József : Álattan	4:—
Geréb József : Szem. Herodotos tört. művéből	1:50
Kempf József : Homeros Illiasa bő szemelv.	3:20
Kempf József : Homeros Odyszeiája bő szemelv.	3:60
Toncs G. : Szemelv. a magy. epikusokból és tört. irod.	2:—

VI. osztály.

S. Szabó József : A keresztyén egyház története	1:60
Négyessy László : Poetika	3:20
Hirn—Paulay : Német olvasókönyv III. r.	2:40
Hirn—Paulay : Német nyelvtan V—VIII. o. sz.	1:20
Kalmár Elek : Szemelyvények Livius műveiből	3:20
Pirchala Imre : Vergilius Aeneise I. r.	1:20
Pirchala Imre : Jegyzetek Verg. Aeneiséhez	1:60
Szamosi János : Görög nyelvtan	3:—
Mayvald József : Görög olvasó és gyakorlókönyv	2:20
Kiss Lajos : Világtörténet II. kötet	—:—
Helmár Ágost : Atlasz	1:60
Sárkány Lajos : Algebra	4:—
Sárkány Lajos : Geometria	4:40
Polikeit Károly : Logarithmus táblák	—:60
Szterényi Hugó : Ásványtan és chemia	3:—
Sarudy Gy. : Görög lyrai anthologia	2:50
Toncs G. : Szemelv. a magy. klaszikus isk. költ.	1:80
Sophokles : Antigone. Ford. Csiki Gergely	1:—

VII. osztály.

Péter Károly : Keresztyén hit és erkölcsstan	1:40
Dr. Beöthy Zsolt : Magyar irodalomtörténet I. r.	5:—
Pirchala Imre : Vergilius II. r.	1.20

Bartal—Malmossy : Sallustius	1·20
Boros Gábor : Cicero beszédei Catilina ellen	1·20
Wagner—Horváth : Római régiségtan	3·24
Csengeri János : Homeros Odysseája	3·60
Dávid István : Szemelvények Herodotosból	1·40
Csengeri János : Homerosi világ	2·80
Wagner—Horváth : Görög régiségek	3·80
Hirn—Paulay : Német irod. olv. könyv I. rész	2·60
Kiss Lajos : Világtörténet III. r.	2·20
Mangold Lajos : Politikai földrajz	—
Helmár Ágost : Iskolai atlasz (újkor)	—
Dr. Sárkány Lajos : Algebra	4—
Dr. Sárkány Lajos : Geometria	4·40
Szilasi Mór : Szemelyvények Thukydidesből	2·80
Fehér—Szekeres : Fizika I. r.	3·60
Fodor József : Egészségtan	2·40
Borsos Károly : Szemelv. Demosthenes beszédeiből	—30

VIII. osztály.

Farkas József : A magy. prot. egyház története	1·60
Dr. Beöthy Zsolt : Irodalom tört. II. rész	3·60
Gyomlay Gyula : Szemelvények Tacitus műveiből	2·40
Wagner—Horváth : Római régiségek	3·20
Bartal—Malmosi—Csengeri : Horatius	1·80
Csengeri János : Szemelvények Homeros Iliásából	2·80
Csengeri János : Jegyzetek Homeros Iliásához	2·60
Simon József : Szemelvények Platon műveiből	2·40
Csengeri János : Sophokles Antigone	—
Wagner—Horváth : Görög régiségek	3·80
Dr. Földi József : Platon. Sokrates védőbeszéde. Kriton, Phaidon és részletek az Államból	2·80
Zsámboki Gyula : A görög művészet kiválóbb alkotásainak ismertetése	2·20
Hirn és Paulay : Német irod. olv. könyv II. rész	2·60
Varga Ottó : A magyarok oknyomozó története	3·60
Dr. Sárkány Lajos : Algebra	4—

Dr. Sárkány Lajos: Geometria	4:40
Fehér—Szekeres: Fizika	2:40
Dr. Csengeri János: Homerosi világ	2:80
Szitnyai Elek: Lélektan és logika	2:80

Segédkönyvek: Kelemen B.: Magyar-német szótár 2 kor., Német-magyar szótár 2 kor. Schmiedt József: Magyar-latin és Latin-magyar szótár 4 kor. Lévai Vida: Görög szótár. Szabó András: Szemelvények Platon műveiből. Láng János: Isk. daloskönyv. Harrach J. Áron. Ref. énekeskönyv 1908. kiadás. Bartos—Chovancsák: Francia nyelvtan és olvasókönyv. Bódog J. Vikár B.: Gyorsírási tankönyvek. Szentgály-Gyula: Zeneelmélet.

Tankönyvváltozás. *Az 1913—14. isk. évben a f. iskolai évre bevett néhány tankönyvet fogunk fokozatosan használni. Megrongált, bepiszkolt vagy meg nem felelő kiadásu könyvet használni tilos, éppen ezért a tankönyvek beszerzésével nem kell sietni. Az illető osztályfőnökök megadják a kellő utasítást. A VIII. osztály történelmi könyve nem fog változni. Új tankönyv lesz: Riedl retorikája és Dóczi Imre görög nyelvtana.*

V.

Testi nevelés.

a) Tananyag feldolgozása.

A tanórák a délelőtti, a játékorák a délutáni időben voltak az órarendbe beosztva. A rend és katonai gyakorlatok, a céllövészet és katonai kiképzéssel karöltve nagy figyelemmel volt bevezetve. Szabatosság, gyorsaság, pontos kivitel volt a cél.

A szertornázást előtornászok vezették. Minden osztálynak volt egy fő-előtornásza, aki nemcsak a testgyakorlásban, de maga-

viseletével és egész egyéniségével a többiek közül kitűnt, 4 előtornásza és 4 helyettes előtornásza, akik az év elején és év közepén tartott beosztáskor a legszebb eredményt tudták felmutatni. Az előtornászság nemcsak kötelességgel, de jogokkal és kitüntetésekkel is járt, ép azért elnyerése csak nemes verseny és méltó küzdelem árán volt lehetséges.

Minden osztály 4 csoportra volt beosztva, egy-egy csoportban átlag 6—7 tanulóval. A csoportok beosztása az erő, ügyesség, rátermettség és készültség alapján történt.

Nagyban fellendült ezidén a tanulók között a sport és atletika, miről örömmel kell megemlékeznünk; nem egyszer keltek nemes versenyre tanulóink a helyi két középiskola, sőt más iskolák tanulóival is és értek el a középiskolás tanulók között elég szép eredményeket.

Az idén az időjárás a téli sportnak nem nagyon kedvezett, de 1 hónapon át korcsolyázni, rodlizni, skizni volt intézetünk apraja-nagyja. Jelen iskolai évben intézetünk több kisebb kirándulást rendezett, melyen elég szép számmal vettek részt a tanulók, kicsinyek és nagyok egyaránt.

Nagyobb kirándulást nem rendeztünk, minek oka főként tanulóink szegénysége. Természetrajzi, földrajzi, turisztikai, sportkirándulást nap-nap után csináltunk, miknek haszna magyarázatra nem szorul.

b) Dísztorna az alsóbb osztályokban.

Az 1913. évi március 9-én d. u. 5 órakor tartott dísztorna mősora:

1. Felvonulás.
2. Szabadgyakorlat, fabotokkal zenére.
3. Szertorna.

I. oszt. lebegőfa,	vezeti Lőrinczi Aladár	főelőtornász.
II. « korlát	« Balázs Lajos	«
III. « gyűrű hinta	« Lootz Richard	«
IV. « Bak	« Bassaraba Ovidiusz	«

4. Játék. Szöcs Kálmán, Szabó András, Szabó István, Balázs Lajos, Lootz Richard, Fekete Endre mutatták be.

5. Versenyek. Nyújtó, korlát, bak (előírt gyak.)

6. Birkozás.

7. Mintacsapat a lovon, Vezette: Bassaraba Ovidiusz IV. oszt. tan. Tagjai voltak: Gábos Árpád, Geszit Zoltán, Jakab Dezső, Nagy Sándor, Lajos Aladár, Szabó András IV. o. Lootz Richard III. o., Balázs Lajos II. o.

8. Gula-gyakorlat a lovon, bemutatja 25 tanuló.

9. Elvonulás.

A versenyben győztes lett: 1. Bassaraba Ovidius, 2. Szőcs Kálmán, 3. Kassay János IV. osztályosok.

c) Tornavizsga.

Junius hó 9-én d. u. 3¹/₂ óraker tartottuk a kollegium-kertben a tornavizsgát elég szép számú és előkelő közönség jelenlétében.

Sorrendje volt:

1. Felvonulás, oszlopokba állás.

2. Himnusz.

3. Szabadgyakorlatok fabotokkal.

4. Sziertorna: I. o, lebegőfa, II-ik zsámoly, III-ik korlát, IV-ik bak, V-ik rohamdeszka, VI-ik korlát, VII-ik ló hosszában.* Vezeték a főelőtornászok, még pedig: I. Lőrinczi Aladár, II. Balázs Lajos, III. Lootz Richard, IV. Bassaraba Ovidius, V. Németh Ernő, VI. Fekete Lajos, VII. Bányai László.

5. Síkfutás:

I. oszt. 50 m.	1-ső	Wagner Gy.	2-ik	Sorosán J.
II. « 55 « «		Balázs L.	«	Bartha L.
III. « 60 « «		Menyi J.	«	Bakk É.
IV. « 65 « «		Apor L.	«	Nagy B.
V. « 70 « «		Kertész B.	«	Melczer V.
VI. « 75 « «		Gál S.	«	Nagy G.
VII. » 80 « «		Erzse M.	«	Farkas L.

6. Magasugrás:

I. oszt. 1-ső Bedő A. 2-ik Sorosán J.

* A VIII-ik osztály tornavizsgálja előzetesen volt megtartva.

II.	«	«	Bartha L.	2-ik	D. Szabó J.
III.	«	«	Menyi J.	«	Lőrinczi Gy.
IV.	«	«	Baczó Á.	«	Bassaraba O.
V.	«	«	Nagy S.	«	Németh E.
VI.	«	«	Demeter E.	«	Dénes B.
VII.	«	«	Ács E.	«	Erzse M.

7. Távugrás :

I. oszt.	1-ső	Sorosán J.	2-ik	Wagner Gy.
II.	«	Balázs L.	«	Bányai K.
III.	«	Menyi J.	«	Bartha Á.
IV.	«	Apor L.	«	Nagy B.
V.	«	Nagy S.	«	Jancsó D.
VI.	«	Gál S.	«	Nagy G.
VII.	«	Bányai L.	«	Farkas L.

8. Főverseny (Nyújtó, korlát, ló hosszában) szabadon választott gyak. 1-ső Bányai László VII. o. 2-ik Fekete Lajos VI. o.

9. Rudugrás. 1-ső Ács Endre VII. o., 2-ik Nagy Béla IV. o.

10. Mezei verseny. (V—VII.) 2500 m. 1-ső Gál S. VI. oszt. 10 perc.

11. Staféta futás. (I—VII.) Győztesek : IV., V. o.

12. III—IV. osztály football mérkőzése. Nyer a IV. osztály 2 : 0 arányban.

13. IV—VI. + VII. o. Fülesversenye. Nyer a VII. osztály 2 : 1 arányban.

14. IV—V. + VI—VII. o. Football verseny. Nyer a IV—V. osztály 3 : 1 arányban.

15. Mezei verseny. I—IV. oszt. 1000 m. 1. Menyi J., 2. Szabó J., 3. Sorosán J.

16. Gula lovon bemutatják az alsóbb osztályosok.

17. Oszlopokba állás. Szózat.

18. Elvonulás.

d) Jutalmazás.

A Gyertyánffy-féle alpból 1 drb 10 koronás aranyat, mint a testgyakorlatban a legkiválóbb kapja : Solymossy János VIII. osztályos tanuló.

A Solymossy-alapból 30 és a Disztorna jövedelméből 20 koronára könyveket vettünk, amelyből kaptak: Mehburger Frigyes VIII., Bányai László, Farkas László, Szabó Bálint VII., Fekete Lajos, Nagy Géza, Gál Sándor VI., Németh Ernő, Kertész Béla, Jancsó Dániel V., Bassaraba Ovidiusz, Szöcs Kálmán, Gábos Árpád IV., Lootz Richárd, Szőke László, Józsi Albert III., Balázs Lajos, Fekete Endre, Szabó István II., Lőrinczy Aladár I. o.

A tornavizsga 20 kor. jövedelméből kaptak: Bányai László VII. o. 4 kor., Fekete Lajos VI. o. 2 kor., Szabó Jenő VI. oszt. legjobb footballista 3 kor., Ács Endre VI. o. 2 kor., Apor László IV. o., Menyi János III. o., Balázs Lajos II. o. 2—2 koronát, mint akik a tornaversenyben valamiből első győzőként kerültek ki.

e) Vívás.

Vívásban a négy felső osztályból elég szép számmal vettek részt. Mójában állott az ifjuságnak idegen jó vívókkal gyakorolni, főként január—február hónapokban, amikor a tanfolyam Szánthay Ferenc okl. vívómester tanfolyamát látogathatta. Némelyik elég szép eredményt is ért el, amint azt a márc. 1. rendezett vívóversenyen bebizonyított, ahol Csanádi György, Dézsi Andor, Dénes Béla és Jakabos Endre nyertek díjat. Az előmenetel a következő: Csanádi György 1, Mehburger Frigyes 1, Sebesy Károly 1, Dézsi Andor 1, Hirsch Márton 2, Kassay F. László 2, Krausz Árpád 2, Kassai Pál 3, Spitzer Márton 3, Dénes Béla 1, Groák László 1, Nagy Géza 1, Kerekes Kálmán 2, Székely János 3, Gyarmathy Ferenc 1, Bajkó Kálmán 2, Jakabos Endre 1, Kun Béla 2, Jeszenszki Sándor 2.

VI.

Ifjusági körök (egyesületek).

a) Az »Ifjusági Petőfi Önképzőkör«.

Az »Ifjusági Petőfi Önképzőkör« 1912. szeptember 14-dikén tartotta meg alakuló gyűlését, Nagy Elemér vezető tanár elnöklete alatt. A körnek az ifjuság részéről választott tisztviselői voltak: Csanády György VIII. o. t. ifjusági elnök, László Tibor VIII. o. t. főtitkár, Deésy András VII. o. t. titkár, Ferentzy László VIII. o. t. főjegyző, Kassay F. László VII. o. t. jegyző.

A körnek megalakulásakor a VII. és VIII. o.-ból volt 52 rendes és a VI. és V. osztályból 66 vendég tagja.

Az ülések vasárnap délelőtt fél 9 órától 10-ig tartattak meg. A redes ülések száma 17 volt; ezenkívül tartottunk 3 díszülést és 1 záró ülést.

A kör működését ez évben is az előre megállapított munkaprogramm, illetve az »Állandó Biráló Bizottság« által kitűzött pályakérdések irányították. Az egyes szaktudományok körébe vágó pályamunkákat a megfelelő bíráló bizottságok vették megbirálás alá. E bizottságok egyesülve az »Állandó Biráló Bizottsággal« bírálták meg a kitűzött pályatételekre beérkezett pályamunkákat. Ez egyesített bizottság működéséről a körnek mindig jelentést tett.

A kör évi működése a következő volt:

I. Szavalat volt összesen 10, (kivételt képeznek a pályatételekkel kapcsolatosan történt szavalatok).

II. Birálat. Írásbeli bírálat volt 1. Rögtönözve bíráltak 8-an.

III. Felolvasást tartottak 6-an; főleg az irodalom, esztétika és természettudományok köréből.

IV. Szabadelőadást tartottak 3 an.

V. Az önképzőköri ének- és zenekar, ének- és zenedarabok előadásával többször szerepelt.

VI. A kör tagjai, valamint ének- és zenekara szavalatokkal, ének- és zenedarabok előadásával közreműködtek fillérestélyeken és protestáns estélyeken is.

VII. Nemzeti ünnepélyek alkalmából, illetve valamely írónak emlékére 3 díszülést tartottunk, és pedig október 6-án; március 15-én s egy irodalmi matinét Br. Eötvös József emlékére.

VIII. Pályakérdések. A kör ez évben is tűzött ki pályakérdéseket. A kitűzött pályakérdések és a jutalmat nyert pályázók a következők:

1. Kötött alakú komoly tárgyú mű szavalásával versenyeztek heten, kik közül jutalmat nyert Hoffmann Zoltán VII. o. t. (Petőfi: »Egy gondolat bánt engemet«.)

2. Kötetlen alakú komoly tárgyú mű szavalásával versenyeztek hárman; jutalmat nyert Csanády György VIII. o. t. (Legioner: »Legion d'honneur«.)

3. Kötött alakú humoros tárgyú mű szavalásával versenyeztek hárman; jutalmat nyert Csanády György VIII. o. t. (Weíner J.: »Janó szerencséje«.)

4. Kötetlen alakú humoros tárgyú mű szavalásával versenyeztek ketten; jutalmat nyert Csanády György VIII. o. t.

5. Az október 6-iki beszéd írásért jutalmat nyert Sándor Mózes VIII. o. t.

6. Március 15-iki beszéd írásáért és elmondásáért jutalmat nyert Welvárt Béla VIII. o. t.

7. A »Nemzeti dal« szavalásával jutalmat nyert Farkas László VII. o. t.

8. »Hogyan szolgáljuk békében a hazát?« c. rögtönzött vitatétel megfejtéséért jutalmat nyert Farkas László VII. o. t.

9. »A jobbagység története hazánkban« c. történelmi tétel megfejtéséért jutalmat nyert Deésy András VII. o. t.

10. »Móricz Zsigmond« c. irodalmi vitatétel megoldásáért jutalmat nyert Csanády György VIII. o. t.

11. »Eredeti költemény bármely címmel« c. tétellel jutalmat nyertek Nagy Gyula VII. o. t. és Csanády György VIII. o. t.

12. »Hogyan készítette elő a negyenes évek irodalma 1848-at?« tétel megiejtéséért jutalmat nyert Szabó Bálint VII. o. t.

13. »Athén, Róma, Jeruzsálem« c. tétel sikeres verseny

fogalmazásáért jutalmat nyertek Szabó Bálint VII. o. t. és Csánády György VIII. o. t.

b) Ifjúsági olvasó-egylet.

Az ifjúsági olvasó-egyesület 1912. szeptember 24-én tartotta alakuló gyűlését Nagy Elemér vezető-tanár elnöklete alatt. Az egyesület tisztviselői voltak az ifjúság részéről: Kovács István VIII. o. t. könyvtáros, László Tibor VIII. o. t. jegyző, Keresztes Sándor VIII. o. t. pénztáros, Kühnl Gyula, Sándor Mózes VIII. o. t., Györfi Domokos VII. o. t. ellenőrök; Biró István, Keresztes József VIII. o. t., Kassay F. Pál, Kállay Károly VII. o. t., Pál Sándor, Gábos Zoltán VI. o. t., Jancsó Dániel, Szabados Sándor V. o. t. választmányi tagok.

Évfolyamán volt 1 alakuló, 3 rendes és 1 záró gyűlés. Beiratkozott tagok száma 103 (V—VIII. o.), eltávozott 4 tag.

Az egyesület következő napi-, heti lapokat és folyóiratokat járatta: Pesti Hírlap, Az Ujság, Ujság, Vasárnapi Ujság, Uj Idők, Kakas Márton, Nyugat, Term. Tud. Közölny, Darwin, Uránia, Tolnai Világlapja.

Az ifjúsági könyvtár ez évben gyarapodott 32 művel 46 darabban, 102 korona értékben. Ezenkívül megrendeltük ez évben a »Magyar remekírók« sorozatát (második példány, 130 K értékben). Ajándékozás útján gyarapodott a könyvtár 7 művel 7 kötetben.

A könyvtár ez évi forgalma: 1598 kivánat-lapra kiadatott 2348 mű. Az összes művek száma 2246 munka 3165 kötetben.

c) Gyermek-könyvtár.

Felügyelő-tanár: Szabó Árpád.

Könyvtáros: Gál Samu VII. o. t., második félévben Farkas László VII. o. t.

Tagjai az I—IV. gimn. osztály növendékei; tagsági díj fejenként 1 K, az előljáróság évi segélye 50 K. A tagok a könyveket két csoportra osztva használták; az I. csoportban levőket az I.

és II-ik gimn. a II. csoport könyveit a III. és IV. gimn. osztály növendékei. A folyó tanévben új beszerzés volt az I. cs. részére 70 mű, 86 kötet 186 K 10 f. értékben; a II. cs. részére 89 mű, 98 kötet. 375 K 30 f., összesen 561 K 40 f. értékben.

A könyvtár jelenlegi állapota: az I. cs.-ban 642 mű 729 kötetel 1126.90 K, a II. cs.-ban 575 mű 606 kötetel 1637.78 K értékben. Az egész könyvtári állomány 1217 mű 1335 kötetel 2764.68 K értékben.

Jövő tanévre az új főgimnáziumban az egész könyvtár re-
v-deáltatik s a szükséges selejtezés megejtése után négy csoportra osztva fog az I—IV. osztály növendékeinek rendelkezésére állani.

d) A Gyorsíró-kör.

A gyorsíró-kör ez évben alakuló gyűlését 1912. okt. 31-én tartotta Szabó András tanár elnök vezetése mellett. Az ifjuság részéről megválasztott tisztviselői a következők voltak: Szabó Bálint VII. o. t. ifj. elnök, Bányay László VII. o. t. titkár és jegyző, Farkas László VII. o. t. könyvtáros, Györfi Domokos VII. o. t. pénztáros, Hirsch Márton, Farkas László és Györfi Domokos VII. o. tanulók bíráló bizottsági tagok.

A rendes tagok száma, kik legalább levelező írásban jártak voltak 22 volt, a pártoló tagoké 33. A rendes tagok évi 2, a pártolók évi 1 K tagsági díjat fizettek, amely díjak folyóiratok előfizetésére, nyertes pályamunkák jutalmazására és egyéb szükségletek fedezésére fordítottak.

A kör a már előző években megállapított munkaprogramm szerint folytatta munkásságát. A cél nem annyira az elméleti, mint a gyakorlati tudás kifejlesztése volt, éppen ezért az évi munkásság nagyobb részét ez utóbbinak az elsajátítása teszi, fenntartva azért az öntudatos, elméleti tudást is megkövetelő törekvést különösen a vitairásban.

A tagok négy tanfolyamban nyertek oktatást: kezdők, mérsékelt vitairók, vitairók és gyakorlók. Az első két tanfolyamot Rozsondai Viktor tanár, a másik kettőt Szabó András tanár-elnök

vezette első félévben, majd a második félévre ez utóbbiaknak a vezetését is, meg a tanár elnöki teendőket is Rozsondai Viktor tanár vette át.

Az oktatás mindenik fokon teljesen ingyenes volt.

Úgy az elméleti, mint a gyakorlati tudás fejlesztésére szolgáltak a kör által járatott következő gyorsírási folyóiratok: Írás, Szegedi Gyorsíró, Magyar Gyorsírási Ujság, Országos Gyorsíró Közlöny, Gyorsírási Lapok, ez utóbbit mint az Országos Magyar Gyorsíró Egyesület tagja kapta a kör. Körünk tagja azonkívül az Országos Diák Gyorsíró Szövetségnek és a Gyorsírás Tudományi Társulatnak, mely utóbbiba a belépés az idén történt. A megrendelt és előfizetett lapok igen rendetlenül jelentek meg.

Tartottunk az év felyamán egy alakuló, nyolc rendes és egy záró ülést az alábbi program keretében:

1. Felolvasást tartottak: Farkas László VII. o. t. két ízben (A gyorsírás tanulói életünkben, A gyorsírászat) és Szabó Bálint ifj. elnök (Az egységes magyar gyorsírás, elnöki székf.), melyeket a kör elismeréssel vett tudomásul.

2. Magasabb foku stenogrammokat ismertettek Farkas László és Szabó Bálint VII. o. t.

3. Szépirodalmi áttételt mutatott be magasabb fokú vitairásban Szabó Bálint ifj. elnök. A kör köszönettel vette tudomásul.

4. Gyorsírási lapokat ismertettek Györfi Domokos, Hirsch Márton és Farkas László VII. o. tanulók, mely ismertetéseket a kör elismeréssel fogadta.

5. Vitairási szöveggel irtak: Erzse Miklós VII. o. t. két ízben jó és dicséretes, Györfi Domokos VII. o. t. egy ízben és Német Ernő V. o. t. három ízben, mindkettő dicséretes érdemsorozattal.

6. Mérsékelt vitairással irt Jeszenszky József IV. o. t. három ízben, Ördög Imre IV. o. t. 2 ízben, mindkettő dicséretes és Kiss Zsigmond IV. o. t. egy ízben jó érdemfokozattal.

7. Mint kezdő gyorsíró irt dicséretes eredménnyel Bakk Elek III. o. t.

8. Levelező irási szövegből olvasott rögtönözve: Pataki László V. o. t. dicséretes, mérsékelt vitairási szövegből: Németh Ernő és Péter János V. o. t, utóbbi két ízben, dicséretes és Jancsó Dániel V. o. t. egyszerű eredménnyel.

9. Rögtönözve bíráltak: Farkas László, Görfi Domokos,

10. A félévi versenyeken könyvjutalmat nyertek: Németh Ernő V. o. t. 140 szótagu sebességes mérsékelt vitairással, Ördög Imre IV. o. t. 100 szótagos levelező irással, a kezdők közül Péter Sándor III. o. t. szótagsebesség nélkülivel. Dicséretben részesültek: a felső fokon 170 szótagos vitairásért: Farkas László VII. o. t., a következő fokon (140 szótagos): Erzse Miklós VII. o. t., a levelező íróknál: Jeszenszky József IV. o. t., kezdőknél Bakk Elek III. o. t.

11. Az »Írás«-nak május 1, határidővel hirdetett pályázatán részt vett versenystenogrammok beküldésével körünknek 5 rendez tagja, és pedig magasabb foku vitairással Szabó Bálint és Farkas László VII. o. t., mérsékelt vitairással Péter János és Németh Ernő V. o. t., levelező irással: Jeszenszky József IV. o. t. A pályázatok eredményéről még eddig nem értesültünk.

12. Az aug. első felére tervezett jubiláris gyorsírói kiállításon körünk részt fog venni a következő tárgyakkal:

- a) 10 drb vitairási—levelező írási sztenogramm,
- b) egy csoport kép a kör tagjairól,
- c) körünk 10 éves története.

13. Az év végén megtartott versenyeken jutalomban részesültek a következők: Farkas László VII. o. t. nyert jutalmul 6 koronát a »Vajda Rózsika«-féle gyorsírási alapból 190 szótagos sebességű versenyírásért, Német Ernő V. o. t. a kör részéről kitűzött 10 koronából nyert 6 koronát 160 szótagos vitairásáért, Jeszenszky József IV. o. t. nyerte el a kör részéről kitűzött 4 koronát 140 szótagos mérsékelt vitairással és végül a »Vajda Rózsika«-alap 4 koronás versenydíját kapta Bakk Elek III. o. t. levelező írásban irt sikerül munkájáért. Dicséretben részesültek a 190 szótagos versenynél Szabó Bálint VII. o. t., a 160 szótagosnál Erzse Miklós VII. o. t. és Péter János V. o. t., a 140 szótagosnál Ördög Imre IV. o. t., a kezdők versenyén pedig Lőrinczi Dénes IV. és Péter Sándor III. o. t.

A könyvtár szaporodott 8 kötet előző évi bekötött folyóirattal.

Pénztári mérleg :

Bevétel :

Átjött a múltévről	30.— K.
Tagsági díjakból begyűlt	77.— €
	<hr/>
Összesen	170.— K.

Kiadások.

Pályamunkák jutalmazására	21.48 K.
Folyóiratokra	35.— €
Egyéb szükségletekre	18.17 €
	<hr/>
Összesen :	74.65 K.
Pénztári készlet	32.35 K.
Átmegy a jövő iskolai évre	32.85 K.

e) **Testgyakorlókör.**

A tornakör ebben az esztendőben alakult át testgyakorló körre, szeptember 14-én tartotta első alakuló gyűlését, melyen 61 rendes és 6 pártoló tag iratkozott fel.

Tisztviselők: Solymossy János VIII. o. t. ifj. elnök, Méhburger Frigyes VIII. o. t. titkár, Gáspár Béla VII. o. t. jegyző, Kiss Jenő VII. o. t. pénztárnok, Szabó Bálint VII. o. t., Farkas László VII. o. t., Hoffmann Zoltán VII. o. t., Ács Endre VII. o. t., Gáll Sándor VI. o. t. előtornászok; Keresztes Sándor VIII. o. t., Sebesi Károly VIII. o. t., Nagy Mózes VII. o. t., Szabó Jenő VI. o. t., Németh Ernő V. o. t. választmányi tagok; Fejér Károly VIII. o. t. és Schwarz Ödön VII. o. t. ellenőrök.

A testgyakorlókör feloszlott öt szakosztályra, még pedig :

1. Torna : tisztviselői a fentebb felsoroltak; 2. Athletika, vezetője: Gáll Sándor VI. o., titkára: Szabó Jenő VI. o. 3. Cél-lövészet, vívás, birkózás vezetője: Gáspár Béla VII. o., titkára: Farkas László VII. o.; 4. Turisztika, téli sport, uszás, vezetője :

Fejér Károly VIII. o., titkára : Solymossy Gyula VII. o. 5. Játék, vezetője : Szabó Bálint VII. o., titkára : Kiss Jenő VII. o.

A tornaköri gyakorló órák minden szombaton 5—7-ig tartottak meg az intézet tornacsarnokában.

A testgyakorlókör 2 közgyűlést és 3 választmányi gyűlést tartott. A kör működése kiterjedt a testgyakorlat mindennemű ágára. Kirándulást ebben az évben a testgyakorlókör nem tett, de ezt pótolta különböző sportok üzésével, melyek közül kiváltképpen a footballjátékot kedvelte. Football mérkőzés volt a helybell római kath. főgimn., az állami reálisk. és szakiskolával. Az eredmény a két elsővel eldöntetlen 1 : 1 és 2 : 2 arányban, az utóbbival 4 : 0 arányban a testgyakorlókör javára dőlt el.

Május 3-án táncdal egybekötött díszturnát rendezett a koll. tornacsarnokában, melynek műsora volt: 1. Nyitány, Kónya Jancsi zenekarától. 2. Általános svédgyakorlat. 3. Akadémia a magas nyujtón. 4. Vívás. 5. Akadémia a magas korláton. 6. Birkózás. 7. Akadémia a gyűrűhintán. 8. Mintacsapat, szabadgyakorlat zenével. 9. Gula a lovon és 2 korláton bemutatta 26 tanuló. A díszturna, ha anyagilag nem is, de erkölcsileg kiválóan sikerült.

A pompás hangulatban eltöltött táncmulatságnak a hajnali órák vetettek véget.

A kör vagyoni állapota az 1912—13. év végén :

Bevétel.

Tagsági díjakból	104.— K.
Díszturna jövedelme	176.— «
Mult évi hátrálék	38.50 «
	<hr/>
Összesen :	318.50 K.

Kiadás.

Díszturna kiadása	153.90 K.
Torna és sportcikkekre	79.— «
Jutalmazásra	20.— «
Vegyes kiadások	35.— «
	<hr/>
Összesen :	287.90 K.

Összes bevétel	318.50 K.
Összes kiadás	287.10 «
	Marad: 30.60 K.

A tornakör vagyona az 1913. év végén:

Takarékpénztári betétben . .	571.26 K.
Készpénzben	30.60 «
	Összes vagyona tehát: 601.86 K.

f) Céllövészet.

A céllövő tanfolyam szeptember havában alakult meg. A felügyeletet az intézet részéről Gönczi Lajos igazgató, a hadsereg részéről Salamon Béla 82. gy. ezr. főhadnagy gyakorolta. A tanfolyamon 61-en vettek részt, kik közül az év végén megtartott versenyen a *főversenyben*

I-ső Ács Endre VII. o.	10.22	eredményel	440 p.
II-ik Nagy Géza VI. o.	9.42	«	378 «
III-ik Hajdó Albert VI. o.	9.26	«	238 «
IV-ik Gáspár Béla VII. o.	9.23	«	207 «
V-ik Gáll Sándor VI. o.	9.18	«	162 «

A főverseny volt tancéltábla 400, fekve szabadon 10 lövés. A figurális versenyben, mely állott 300' fedezetlen fekvő alak, 400' térdelő alak és 500' szembefutó alakból, szabadon 5—5 lövés

I-ső lett Nagy Géza VI. o.	5.30	eredményel.
II-ik « Schwartz Ödön VII. o.	5.25	«
III-ik « Gáll Sándor VI. o.	5.20	«
IV-ik « Mehburger Frigyes VIII.	4.16	«
V-ik « Hajdó Albert VI. o.	4.12	«

A nagyméltóságú honvédelmi Miniszter úr ajándékából Ács Endre és Nagy Géza ezüst érmet, a többi fent nevezett bronz érmet kapott. A helyi lövész-egylet 1 drb 10 koronás arany adományát mint a főverseny első győztese Ács Endre VII. o. kapta.

VII.

Internátus és konviktus.**a) Internátus.**

Az internátusban elhelyezett növendékek felett a közvetlen felügyeletet Gönczi Lajos igazgató és Dr. Kósa János, internátusi elnök ellenőrzése mellett Sebess József, Dr. Hoffer András, Rozsondai Viktor és Nagy Ferenc, bennlakó felügyelő-tanárok gyakorolták, kiknek a fegyelem, rend és tisztaság fentartásában a VII. és VIII. osztályú tanulók közül megbízott szobafőnökök és hetenként kirendelt apparitorok segédkeztek. A szolgálai teendőket télen 4, az őszi és tavaszi időszakban 3 szolga végezte. Fegyelmi eseteket az internátusi elnök a felügyelő tanárok, súlyosabb esetekben az igazgató és tanárkar közbejöttével intézte.

Az internátusban év elején 17 lakószobában 120 nagy ágyban és 60 kis ágyban összesen 180 tanuló helyeztetett el. Évközben kilépett 6, fegyelmi vétség miatt eltávolított 4, felvétetett 4 növendék, évvégi létszám: 174. A bennlakó tanulók valamennyien az internátussal kapcsolatos konviktusban étkeztek a felügyelő-tanárokkal együtt.

A lakószobák szükséges butorzatát, valamint a fűtést és világítást is az intézet adta, nagy ágyhasználat mellett félévenként 20, kis ágyhasználat mellett 16 koronáért. Ágyneműről, ágyterítőről és ágyrámáról, valamint a mosatásról is a szülők tartoznak gondoskodni. Az internátus betegeit Dr. Imreh Domokos, közkórházi igazgató-főorvos kezeli mint isk. orvos és egészségtan tanár, a gyógyszereket azonban a betegek fizetik.

b) Konviktus.

A konviktusnak, melyet házilag kezelünk, Kovács Dániel r. tanár volt az elnöke. A felügyelői tisztet az elnök mellett az internátusi felügyelők teljesítették, kik közül Dr. Hoffer András a gazdai teendőket is végezte.

A konviktusi teljes díj 240 kor. volt. A tanulók közül némelyek kedvezményben részesültek. A kedvezmény a teljes díj $\frac{1}{4}$ és $\frac{1}{2}$ részének elengedésében állott; ezen kívül 5 féldíjas tanulónak ezen köteles féldíját a Kendi Kandida alapítvány fedezte s így ezek ingyen részesültek ellátásban. Felszerelési díj címen minden alumnus 4 koronát fizetett.

A tagok száma volt:

<i>Év elején</i>	egész díjas	126,	<i>év végén</i>	123
»	» $\frac{1}{2}$	» 22,	»	» 21
»	» $\frac{3}{4}$	» 40,	»	» 36
Felügyelő tanár	volt	3,	»	» 4
		<hr/>		
Összesen		191,	<i>év végén</i>	184

Vallásra nézve *év végén* volt: reform. 153, ág. ev. 11, unitár. 4, róm. kath. 4, gör. kath. 1, gör. kel. 4, izr. 3.

A kedvezmények összege egész évben 5040 kor. azaz a befizetett díjak $12\cdot5\frac{0}{10}$ -a.

A tanulók a 3-ik időszak végéig a régi konviktusi helyiségben, attól kezdve az új iskolai épületben elhelyezett és a modern követelményeknek minden tekintetben megfelelő helyiségben étkeztek 8-as csoportban külön asztaloknál csoportosulva. Az étkezés reggeli, ebéd és vacsorából állott. *Reggelire* kaptak személyenként 3 deciliter tehéntejet kenyérrel; *ebédre* hetenként 4—5-ször huslevest, főthust körzettel és mártással, vagy árvalevest, sültet körzettel, vagy főzeléket sülttel; vasárnap és csütörtökön még sült tésztát is; *vacsorára* sültet körzettel vagy főzeléket sülttel. Minden étkezéshez 20 deka jó házi kenyeret kaptak. A husból 7-en kaptak egy kiló hust. Az étrendet havonként, vagy a körülményekhez képest változtatta a vezetőség.

VIII.

Konfirmáció.

A konfirmációra a gimnázium IV-ik oszt. ref. növendékeit a vallástanár készítette elő az áll. főreáliskolából bejáró ref. tanulókkal együtt. A nyilvános kikérdezés április 30-án, az ünnepélyes konfirmáció és urvacsora-osztás május 1-én volt a templomban. A szertartást Vajda Ferenc esperes és a vallástanár végezték. Minden növendék kapott emléklapot és imakönyvet az iskola adományából.

A konfirmált növendékek névsora :

Apor László	Kiss Zsigmond	Szepessy József
Baczó Áron	Kolumbán Géza	Szöcs Kálmán
Balázs Béla	Kovács Béla	Toró Gyula
Benedek Imre	Lajos Aladár	Varga László
Benedek Mihály	Nagy Ákos	Varró Mózes
Csulak Károly	Nagy Géza	
Fejes István	Nagy Sándor	Reálból :
Gábos Árpád	Nagy Sándor V. o.	Csuka Jenő
Gesztit Zoltán	Ördög Imre	Lázár Jenő
György Dénes	Sándor András	Solymossy Dezső
Jakab Dezső	Sándor István	
Jesszenszky József	Szabó András	Összesen 32

IX.

Iskolai gyűjtemények gyarapodása.

a) Kollegiumi nagykönyvtár.

Akadémia Almanachja 1913. évre.

Alispáni jelentés Udvarhelyvármegye állapotáról 1912. évben.

Ambrus Zoltán: Soleil d' Automne.

Aujeszkai Aladár: A bakteriumok természetrajza.

Bain Alexander: Neveléstudomány.

Bátori Sigray Pál: A Sigray alapítvány emlékünnepe Nagykőrösön
1911. szept. 10-én.

Berczik Árpád színművei 5 kötet.

Bilkei Papp István: A belmisszió hősei.

Borsos István: A pápai ref. főiskola könyvtárának katalogusa
1911. végéről.

Borsos István: A pápai ref. főiskola éremgyűjteményének leírása.
II. rész. Görög, barbár és római érmek.

Bölsche Vilmos: A természettudományok fejlődésének története.

Chrenótzai—Nagy József: A madár.

Condillac: Értekezés az érzetokról.

Csiky Gergely: Les déclassés (Proletárok).

Dávid Lajos dr.: Az algebrai iteratio határfüggvényéről.

» » » Az algebrai iteratio matoixairól.

Dózsa Endre: Indítvány egy Émke legelővállalat létesítése tár-
gyában.

Elland József: Az áramgerjesztés tüneménye és főbb kísérleti
törvényei.

Ellend József: Descartes mechanikájának alaptételei.

- Ellend József: Villamos hullámhosszúság és törésmutató.
- Erdélyi Pál: Erdélyi Muz. Egyes. évkönyve 1911. és 1912. évre.
Évkönyve az ág. hitv. ev. tanárok és tanítók országos egyesületének az 1911—12. évről.
- Évkönyve az Orsz. Ref. Tanáregyesületnek 1912—13. évre.
- F**rick—Lehmann: Physikalische Technik.
- Földművelésügyi miniszter jelentése a tolnai, győri, komáromi selyemfonóval kapcsolatban létesített Munkásnő otthon működéséről az 1910—12. évben.
- G**ardner A. E.: A régi Athén. II. k.
- Gárdonyi G.: La troisième puissance.
- Gáti Béla: Gyors váltakozású gyenge áramok méréséről.
- George K. E.: Lateinisch—deutsches Wörterbuch.
- Goldzieher I.: Előadások az iszlámról.
- Gödri Ferenc: Sepsiszentgyörgy r. t. város 1911. évi közigazg. állapota.
- Gyulai D. Kálmán: Losonczi Bánffy Dezső báró emlékezete.
- H**ajós József: Az ősember.
- I**pári pályamutató.
- J**elentése a marosvásárhelyi keresk. és iparkamara kerületének 1911. évi közgazd. viszonyairól.
- Jelentése a nagyenyedi ref. egyh. megye esperesének 1911. évről.
- Jelentése a V. K. M.-nek az Orsz. tanári, nyugdíj és gyámintézet 1911. évi állapotáról.
- Jegyzőkönyve az erdélyi ref. egyh. ker. 1912. nov. 9—11. napján tartott közgyűlésének.
- Jegyzőkönyve a magyarországi ref. egyh. egyet. konventje 1910. ápr. 5—9. napjain tartott gyűlésének.
- Jegyzőkönyve a magyar orsz. ref. egyh. egyet. tanügyi bizottsága 1913. márc. 21—28. napjain tartott gyűlésének.
- K**álvin János: Kisebb művei.
- Katona J.: Bánk bán. (Francia fordításban.)
- Középiskolai tanszerfelszerelési jegyzék I—VI. 1911.
- Középkori krónikások XII—XIV. k.
- L**akos Béla: Algeria és Tunis.
- M**agyarország közoktatásügye 1911-ben.
- Magyarországi ref. egyh. egyet. névtára 1911. és 1912. évre.

Magyar tört. emlékek okmánytárának XXXII. kötete.

Mathematische u. naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn
XXVII. B. 3. Heft.

Moravcsik Géza: Költészettan középisk. használatára.

Musnai László: János apokalypsisének magyar. I. f.

Műveltség könyvtára XI. kötet.

Négyesy László: A tanári szolgálatidő.

Országos középiskolai tanári kongresszus naplója és jke. 1910.
nov. 7—8-án tartott gyűlésről.

Pákei Sándor József: Az Emke megalapítása és negyedszázados
működése 1835—1910.

Pákei Sándor József: Az Emke negyedszázados örömnepének
leírása.

Pascal: Gondolatok.

Pintér Jenő: A magyar irod. tört. Bessenyei fellépésétől Kazinczy
haláláig.

Pruzsinszky Pál dr.: Kálvin János. II. rész.

Révai lexikona I—VI. kötet.

Révész Imre: A tudományos egyháztörténetírás. I. főrészt.

Reáliskolai tanítás terve és a reá vonatkozó utasítások.

Reinach Salamon: A művészet kistükré.

Sárkány L. dr.: Káprázat és valóság a sorsjátékokban.

Schönherr Gyula emlékezete.

Soddy Fréderick: A rádium.

Stallo: Theorien u. Begriffe der modernen Physik.

Szántó István: Élet könyve.

Székely oklevéltár I—7. kötet.

Szemák J. dr.: Ifjusági könyvtárjegyzék.

Szigetvári Iván: A komikum elmélete.

Takács Zoltán dr.: A pápai ref. főiskola dr. Baldacci Antal-féle
metszetgyűjteményének katalógusa.

Városi Szemle VI. évfolyam I—2. szám.

Vértesy Dezső: Anthologia az új görög nép költészetéből.

Zempléni Árpád: Turáni dalok.

Zsámboki Gyula: Magyarázat a művészettörténet felí képekhez
2—3. sorozat.

Walenty Dezső: Ferentzy István levelei.

Ezenkívül jártak a következő folyóiratok :

Magyar Nyelvőr, Naturwissenschaftliche Rundschau, Földrajzi közlemények, Budapesti Szemle, Történelmi életrajzok, Századok, Természettudományi közlöny, Matematikai és physikai lapok, Magyar írók élete és munkái, Irodalomtörténeti közlemények, Athenaeum, Egyet. philol. közlöny, Erdélyi Múzeum, Ethnographia, Monatschrift, Magyar Paedagogia, Tornáügy, Erdély, Huszadik század, Magyar könyvszemle, Lehrproben und Lehrgänge, Református egyházi könyvtár, Rajzoktatás, Uránia, Magyar Figyelő, The Studio, Művészet, Iparművészet, Debr. Prot. lap, Református szemle, Állattani közlemények, Botanikai közlemények, M. Chemiai folyóirat, Archeol. értesítő, Nyelvtudományi közlemények, Magyar Nyelv, Matematikai és természettudományi értesítő, Akadémiai értesítő, Akadémiai értekezések és emlékszemlések, Irodalomtörténet, Genealogiai füzetek, Orsz. középiskolai tanáregyesületi közlöny, Református Szemle.

A fent részletezett kimutatás szerint gyarapodott a könyvtár az 1912—13. évben 72 művel, 154 darabbal kb. 885·15 K értékben. A könyvtár összes állománya 12399 mű, 21540 drb. Megközelítő értéke : 59245 kor.

Ajándékaikkal gyarapították a könyvtárat : Dr. Sárkány Lajos, Bátori Sigray Pál, Magy. Tört. Társ., Schönherr Antalné, Ág. hitv. ev. tanárok és tanítók országos egyesülete, Gödri Ferenc, Országos paed. könyvtár és tanszermúzeum, Borsos István, Dr. Takács Zoltán, Dr. Dávid Lajos, Négyesy László dr., Endrei Ákos, Emke, Sebesi János, V. K. M., Marosvásárhelyi keresk. és iparkamara, Gyulai D. Kálmán, Gönczi Lajos és a földmivelésügyi miniszter. Fogadják az intézet szives köszönetét.

A kikölcsönzési napló folyó száma ez évben 536.

b) Természettani szertár.

A szertár gyarapodott 14 drbbal 279·60 K értékben. Eszközök száma 469. Leltári értékük 9901·01 K.

c) **Természettajzi szertár.**

Gyarapodott egy vetítógéppel és egy ívlámpával 335 K értékben, a kult. miniszter ajándékából. Állomány: 4495 drb 6566 K értékben.

d) **Történelmi és földrajzi szertár.**

Vétel útján 3 drbbal gyarapodott 66 K értékben. Összes állomány 172 drb 2215·20 K értékben.

e) **Kép-, érem- és régiségtár.**

Ajándékozás útján 62 drbbal, vétel útján 1 drbbal gyarapodott 25 K értékben.

f) **Szegény tanulók könyvtára.**

Ajándékozás útján 1 drbbal gyarapodott 1·30 K értékben. Az összes állomány 324 drb 1140 K értékben.

g) **Rajzszertár.**

Állomány: 662 drb 641 kor. 12 fill. értékben.

h) **Tornaszertár.**

Gyarapodott 1 drb gereblye 3·60 K, 2 drb Football-labda 32 K, 1 drb füleslabda 10 K, 2 drb Footballgumi 6 K, 10 drb kis labda 6 K, 1 drb Football-labda 12 K, 10 drb birkozóbot 5 K, 25 drb 1 méteres fabot 18·75 K, 30 drb 1·10 méteres fekete fabot 30 K, 1 drb $7\frac{1}{4}$ kg. súlydobó golyó 3·60 K, 1 drb rugany deszka (ajándék, értéke 5 kor.). Gyarapodott 84 drbbal 131·91 K értékben.

i) Néprajzi gyűjtemény.

Ez évi gyarapodása 450 tárgy; ezek nagyrészéhez ez évben is adományképpen jutott a gyűjtemény; a vett tárgyakért 99 koronát fizettünk. A gyűjtemény anyaga áll összesen 1450 darab tárgyból. Ezeket az iskolai év végén már ki is állíthattuk a régi épületnek egy eléggé megfelelő szobájában, a természetrajzi szer-tár régi szekrényeiben.

A gyűjtemény gyarapításához adományozással járultak a közönség köréből: Ambrus Dénes, András Ferenc, András József, Barabás Imre, Bartos Mihályné, Bencze Mihály huszár, Biró Éva, Biró Mihályné, Fancsal Mártonné, Félegyházi Mariska, Ferencz Lajos, Gábos Mózes, Goszpodarics N., Horvát Tamás, Ilyés M. Ilyés, Ilyés György, Ilyés Sándorné, Ilyés János, Imrich Vilmos, Kelemen Lajos, Kerestély Mária, Kovács Albert id. és ifj., Kovács Elek, Kovács Jánosné, Kovács Zsuzsa, Mánya Sándor, Mezey Ödönné, Dr. Mezey Ödön, Nagy Judit, Német Balázs, Oláh György, Orbán Áron, ifj. Pálfi Mihályné, Rigó Eszter, Simófi Márton, Sinka Eszter, Sütő István, Székely Tamás, Sente Domokosné, Todor József és neje, Varga Jula, Varga Sándor, Zoltán Mihály, Zsigmond Sándor.

A tanulók közül: Baczó Áron, Bajkó Zsigmond és Károly, Bak Ede, Balázs Károly, Bartha Árpád, Bartha Lajos, Bedő Tibor és Albert, Benkő Sándor, Birinyi Ferenc, Biró Mózes és Ferenc, Csoma Cyula, Czintos József, Dancs Gábor, Debreczi Elek, Dési Andor, Egyed Béni és Ferenc, Fekete Albert és Endre, Ferenczi István, Fosztó József, Fülel Endre, Fülöp Sándor, Gábel János, Gábos Zoltán és Árpád, Gálfi Dezső, Gáspár Béla, Gidea Mihály, Hajdó Albert, Kénosi Tibor, Keresztes Zsigmond, Kiss Zsiga és Kálmán, Kónya István, Köpe Kálmán, Kun Béla, Lukácsi János, Márkó Ödön, Miklós Ferenc, Molnár Sándor, Nagy Árpád és Sándor, Pál József és Áron, Péter Károly, Rákosi László, Róth János, Sorosán János, Szabó András, D. Szabó István, Szász Dénes, Szécsi László, Székely András, Szentgyörgyi Ferenc, Szőke László, Toró Ákos, Walther András.

Különös köszönetet kell mondanunk Ajtay János homoród-

almási, Bedő Ödön muzsnai, Bod Károly süköi, Kisgyörgy Sándor vargyasi, Kelemen rákosi, Kiss Ferenc óczfalvi, Márk Mihály agyagfalvi lelkész, Vajda és Péterfi Károly homoródalmási, Rozsondai István magyarósi tanító uraknak rendkívül szives vendég látásukért és kalauzolásukért.

A gyűjtemény fölállításában Félegyházy Mariska kisasszony, Z. Sebess József és Imrich Vilmos urak voltak segítségünkre, kiknek nemes fáradozásukért ezuton is köszönetet mondunk.

X.

A tanulók névsora és osztályzata.*

I. osztály.		Magaviselet	Vallás	Magyar	Latin	Földrajz	Számтан	Természetráaj	Mértani ráaj	Szépírás	Enekelmélet	Egyházi ének	Torna	Altalános oszt.
	Bajkó Zsigmond	1	2	1	1	1	1	1	2	3	1	1	2	2
	Balázs Károly	2	2	2	3	3	3	2	3	3	3	2	2	3
	Bedő Albert	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	1	1	2
	Beke Albert	1	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
5	Benedek Antal	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	2	2
	Birinyi Ferenc	1	2	2	3	3	3	2	3	2	2	1	1	3
	Biró Ferenc	1	2	2	3	3	3	2	3	2	3	2	2	3
	Biró Mózes	1	1	2	2	1	2	1	3	2	2	3	3	2
	Csoma Gyula	1	1	1	2	2	1	1	2	2	1	1	1	2
10	Dancs Gábor	1	2	2	2	2	2	3	3	2	2	2	3	3
	Debreci Elek	1	1	2	2	2	2	2	3	2	2	1	2	2
	Deák Sándor	1	2	2	2	2	2	2	3	3	2	2	1	2
	Egyed Benjamin	1	2	3	4	3	3	3	2	2	3	3	2	4
	Egyed Ferenc unit.	1	1	2	3	2	3	3	3	3	1	—	1	3
15	Fosztó József	1	3	3	2	3	3	3	4	2	3	3	2	4
	Fodor Jenő	1	3	3	4	3	4	4	4	2	2	1	2	4
	Fülöp Sándor	1	2	3	4	4	4	4	4	2	2	1	1	4
	Gálffy Sándor	1	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	3	2
	Gáspár Jenő izr.	1	1	2	2	2	2	2	3	3	2	—	3	2
20	Hirsch Jenő izr.	1	1	2	3	3	3	3	3	3	1	—	2	3
	Hoffmann Ferenc	1	3	3	3	3	2	3	2	2	1	1	1	3
	Jakab György unit.	2	2	2	3	2	3	2	3	3	2	—	3	3
	Jeszenszky Miklós ág. h. ev.	1	3	3	4	3	3	3	3	2	2	1	3	4
	Kassai Atilla	2	3	4	4	4	4	4	4	4	3	4	3	4
25	Keresztes Zsigmond	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1

* A tantárgyaknál: 1 = jeles, 2 = jó, 3 = elégséges, 4 = elégtelen, fm. = felmentve.

Magaviseletnél: 1 = jó, 2 = szabályszerű, 3 = kevésbé szabályszerű, 4 = rossz,

I. osztály		Magaviselet	Vallás	Magyar	Latin	Földrajz	Számтан	Természetráaj	Mértani ráaj	Szépírás	Énekelmélet	Egyházi ének	Torna	Általános oszt.
	Kis Kálmán	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1
	Köpe Vilmos ág. hitv. ev.	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1	—	3	2
	Kónya István	1	2	3	4	3	3	3	3	3	3	2	2	4
	Lőrinczi Aladár unitár.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
30	Lukácsi János unitár.	1	1	2	2	3	3	3	3	2	1	—	2	3
	Márkó Ödön	1	2	1	1	2	3	2	2	2	2	3	2	2
	Máté Árpád	1	2	1	2	2	2	3	2	2	1	1	1	2
	Miklós Ferenc	1	2	1	3	2	1	2	3	1	1	2	2	3
	Nagy Árpád	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
35	Nagy Dániel	1	3	2	2	3	2	3	3	2	2	2	2	3
	Nagy Ferenc	1	2	2	3	2	2	2	2	2	2	3	3	2
	Nagy Sándor	1	2	2	3	1	2	2	3	2	2	2	2	2
	Osváth Dániel	1	3	3	4	4	2	3	3	2	3	3	2	4
	Pap Dénes unitár.	1	2	2	3	3	2	2	3	2	1	—	1	3
40	Péter Ferenc unitár.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	3	1
	Puskás István	1	2	2	3	2	3	3	3	2	3	2	2	3
	Sorosán János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Szamai István	1	2	2	2	2	2	3	3	2	1	1	2	3
	Szalma Zoltán	1	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	3
45	Szász Dénes	1	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	2	2
	Szász Mihály	1	3	3	4	3	4	3	3	3	3	3	1	4
	Szentgyörgyi Ferenc	1	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2
	Székely András	1	1	1	3	1	2	2	3	2	2	3	2	3
	Toró Béla	1	1	1	1	2	2	1	2	3	1	1	2	2
50	Toró Ákos	1	1	2	2	2	3	2	3	3	2	2	2	3
	Vetési Imre	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	2	3
	Wagner Gyula ág. hitv. ev.	1	3	4	4	4	4	4	4	3	3	—	2	4
	Walter Endre	2	3	3	4	3	3	4	3	3	3	3	3	4
	Zajzon Kálmán	1	2	1	1	2	3	2	2	2	1	1	2	2
55	Henning Lajos mgt. á. h. e.	—	3	3	4	3	4	3	3	—	—	—	—	4

Kimaradtak: Buzea Jeromos és Kassay F. József.

Hittanra bejártak a reáliskolából: Antos József, Csomor Jenő, Demeter Dezső, Fekete Daniel, Felméri József, Gulácsi Pál, Keresztes Károly, Mazinger László, Meézt Dezső, Molnár Zsigmond, Pál Géza, Palló Dénes, Petre István, Ujvárosi Béla, Verestői János, Verestői Lajos, Weigel Lajos.

II. osztály		Magaviselet	Vallás	Magyar	Latin	Földrajz	Számtan	Természettud.	Mértani rajz	Szépíráás	Énekelmélet	Egyházi ének	Torna	Általános oszt.
	Ágya Demeter	1	2	3	3	1	1	1	1	2	3	3	fm.	3
	Baczó Andor ism.	1	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	3	3
	Bakk Ede	1	3	4	4	4	3	3	3	3	2	2	3	4
	Balázs Lajos	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	3
5	Bálint István	1	1	3	3	1	1	2	2	2	2	2	3	3
	Bányai Károly	1	1	3	3	2	3	2	3	3	2	2	1	3
	Bartha Lajos ism.	1	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	3
	Benkő Sándor	1	3	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3	4
	Biró Rudolf	1	1	3	3	2	2	2	1	2	3	2	2	3
10	Dankó Jenő	1	2	3	3	3	2	3	3	3	2	2	1	3
	Fekete Endre unit.	1	2	3	3	3	3	3	3	2	3	—	1	3
	Ferenczi István	1	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	2	3
	Fülei Endre	1	3	3	3	2	3	2	2	2	2	1	1	3
	Fülöp Géza	1	3	3	3	3	2	3	2	2	3	2	3	3
15	Gálffy Dezső	1	2	2	2	3	2	2	3	3	1	1	3	3
	Geszit Béla	1	2	3	3	3	3	2	3	2	2	1	2	3
	Gidófalvi István	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3
	Hódi József	1	3	3	4	4	3	3	3	3	3	3	2	4
	Incze Kálmán	1	3	3	2	3	3	3	3	2	2	2	2	3
20	Jodál Sándor	1	2	3	3	3	3	1	3	3	2	1	fm.	3
	Kadácsi Sándor	1	1	2	3	2	3	2	3	3	2	2	1	3
	Kökössy Kálmán	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Kun Béla	1	2	3	3	3	2	3	3	3	1	1	fm.	3
	Lajos János	1	2	3	3	3	4	4	3	3	3	2	3	4
25	Lukács Béla	1	1	2	2	1	2	1	1	2	2	2	2	2
	Márk Mihály	1	3	4	4	3	3	3	3	3	3	2	1	4
	Molnár Sándor ág. h. ev.	1	1	3	2	1	2	1	2	2	3	—	2	2
	Pál Áron	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	1
	Pál József	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1	2	3	2
30	Péter Károly	1	1	2	2	2	2	3	2	1	1	2	2	2
	Robonyi Andor ág. h. ev.	1	2	4	4	3	3	4	3	3	3	—	3	4
	Roth János ág. h. ev. ism.	1	2	4	3	3	3	3	3	3	3	—	3	4
	Sándor András	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	fm.	3
	Sándor Zoltán	1	1	2	2	1	3	1	2	2	1	2	2	2
35	Schlosser Vilmos ág. h. ev.	1	3	4	4	4	3	4	3	3	3	—	1	4
	Simó Andor	1	2	2	3	1	1	1	2	3	2	1	1	2

II. osztály		Magaviselet	Vallás	Magyar	Latin	Földrajz	Számtan	Természetrajz	Mértani rajz	Szépíráás	Énekelmélet	Egyházi ének	Torna	Általános oszt.
	Szabó Béla	1	3	4	4	3	3	3	3	3	2	2	2	4
	Szabó István unit.	1	2	3	3	3	3	4	3	2	3	2	2	4
	Szabó István	1	3	3	3	3	2	3	3	2	3	3	1	3
40	Szécsi László róm. kath.	1	2	2	2	3	3	2	3	3	3	—	2	3
	Tarsoly Sándor	1	2	2	2	3	3	3	3	2	2	1	3	3
	Turai Oszkár ág. h. ev.	2	3	4	4	4	4	4	3	3	4	—	3	4
	Varju Viktor	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	2

Vizsgálatlan maradt: Fekete Albert.

Meghalt: Sándor József.

Hittanórára bejártak: Józsa György és Váradi Sándor a reáliskolából.

III. osztály

	Magaviselet	Vallás	Magyar	Latin	Német	Földrajz	Történelem	Számtan	Mértan rajz	Énekelmélet	Egyházi ének	Testgyakorlat	Általános oszt.
	Bakk Elek	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Bartha Árpád	1	1	2	3	2	2	2	1	2	1	1	1
	Bedő Tibor	2	2	2	3	2	1	1	2	2	1	1	1
	Benedek Károly	1	1	2	2	2	1	1	2	2	2	2	2
5	Bokor Jenő	1	1	3	3	2	2	1	2	2	1	1	2
	Czintos József	1	1	2	2	1	2	2	2	1	3	3	1
	Csomor Dénes	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1
	Feleki András	1	1	3	3	2	2	1	2	2	2	fm.	3
	Gábel János ág. hitv. ev.	1	2	3	4	1	3	3	2	3	2	—	1
10	Gábor László izr.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	—	2
	Gáspár József	1	2	2	2	1	1	1	2	2	2	1	3
	Gidó Ferencz	1	1	3	3	2	2	2	3	2	2	1	3
	Gyásfás Endre	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	f.
	Györfi Dénes	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	2
15	Hegedüs Pál	2	2	3	3	4	3	3	3	3	3	2	3
	Incze János	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3
	Jakab Mihály	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2
	Józsi Albert	1	1	2	2	2	1	1	2	2	2	2	1
	Kabos István ism.	1	3	3	4	1	3	4	3	3	3	2	1
20	Kassay Attila	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Keresztes Pál	1	1	3	3	3	2	1	2	2	2	1	2
	Kénossy Tibor unit.	1	2	3	4	1	3	3	3	3	2	—	1
	Kiss Vilmos	2	1	2	3	3	2	2	2	2	1	1	1
	Lootz Richárd ág. h. ev.	1	2	3	4	2	3	3	3	3	3	—	1
25	Lőrinczy Gyula	1	2	3	4	4	3	3	3	3	3	1	1
	Márkos András unit.	1	2	3	3	1	3	3	3	3	3	—	2
	Menyi János ism.	1	2	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1
	Mester Béla	1	2	2	3	2	1	1	3	2	2	3	1
	Nagy Dénes	1	2	2	2	2	1	1	2	2	2	2	1
30	Német Béla unit.	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	—	1
	Péter Sándor unit.	1	1	2	2	2	1	1	1	2	1	—	3
	Péter Sámuel	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2
	Rákosi László	1	1	2	2	3	2	1	2	2	1	1	3
	Rákosi Zoltán	1	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1	fm.
35	Réter János ág. hitv. ev.	1	1	3	3	2	3	2	2	2	2	—	1
	Schell György ág. hitv. ev.	1	3	4	3	1	3	3	3	3	3	—	3

III. osztály		Magaviselet	Vallás	Magyar	Latin	Német	Földrajz	Történelem	Számítam	Mértani rajz	Enekelmélet	Egyházi ének	Testgyakorlat	Általános oszt.
	Szabó István	1	2	3	3	3	3	2	2	3	2	1	2	3
	Szabó Tibor	2	2	2	3	2	3	3	2	3	1	1	1	3
	Szaniszló Dénes	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3
40	Szécsi Dezső róm. kath.	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	—	2	3
	Szöke László	2	1	1	2	2	1	1	2	2	1	1	1	2
	Técsi Tivadar	2	1	1	2	3	1	1	2	2	1	1	3	2
	Zólya József	1	1	1	2	2	1	1	2	1	2	2	1	2

Kimaradt : Bálint Ferencz, Serb Áron, Walter Jenő.

Hittanra bejárt : Deák Ferencz kath. gimn.-ből, Csuka Ernő,
Deák Albert, Verestói Emil a reáliskolából.

IV. osztály		Magaviselet	Vallás	Magyar	Latin	Német	Történelem	Mennyiségtan	Természetrajz	Mértani rajz	Énekelmélet	Egyházi ének	Torna	Általános oszt.
	Szabó András	1	3	3	3	4	4	4	3	4	4	3	2	4
	Szepesi József Árpád	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
	Szitás János ág. ev. ism.	1	2	3	3	4	3	3	3	3	3	—	1	3
40	Szőcs Kálmán	1	3	3	3	4	3	3	2	3	3	3	1	4
	Varga László	1	1	1	1	3	1	2	1	2	1	2	1	2
	Varró Mózes	1	1	1	1	2	1	3	1	2	2	2	3	2
	Toró Gyula mgt.	—	2	2	3	3	4	4	3	3	—	—	—	4

Kimaradt: Beke Kálmán.

Hittanra bejártak: Csuka Jenő, Lázár Jenő és Solymossy Dezső az állami főreáliskolából.

V. osztály		Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pót. irod.	Görög pót. rajz	Német nyelv	Történelem	Mennyiségtan	Természet rajz	Egyházi ének	Torna	Altalános oszt.
	Baczó László	1	2	3	2	3	—	—	3	2	3	2	1	2	3
	Bibó László	2	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	2	3	3
	Biró László	1	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	2	2	3
	Borbáth István	2	3	3	4	—	3	3	4	3	3	2	2	fm. 4	
5	Borsai Dániel	1	3	3	3	3	—	—	3	2	3	3	2	3	3
	Bordás Sándor	1	1	1	2	2	—	—	1	1	2	1	2	3	2
	Demeter Ákos	1	3	3	3	—	2	3	3	3	3	3	2	2	3
	Fábián Ferencz	1	1	1	1	1	—	—	2	2	2	1	1	3	2
	Fülöp Dénes	1	2	1	1	2	—	—	1	1	3	2	2	3	2
10	Fülöp József	1	2	1	2	3	—	—	2	2	3	2	1	2	3
	Göllner Emil róm. kath.	2	3	3	4	—	3	3	4	3	4	3	—	1	4
	Hoffmann Tibor r. kath.	2	3	3	3	—	3	3	4	3	3	3	—	2	4
	Jakabos Endre róm. kath.	1	3	3	3	—	2	3	3	2	3	2	—	2	3
	Jancsó Dániel	1	1	1	2	2	—	—	2	2	1	2	1	1	2
15	Jeszenszky Sándor ág. h. ev.	1	1	3	3	—	2	3	3	3	2	3	—	3	3
	Kadácsy Géza	1	1	2	2	2	—	—	1	1	3	2	2	3	2
	Katona Sámuel	2	3	3	4	—	3	3	4	3	3	3	2	3	4
	Kertész Béla	1	2	3	3	—	2	2	3	3	3	2	1	1	3
	Kövér János	1	2	1	2	3	—	—	2	2	2	2	2	2	2
20	Nagy Domokos	1	1	1	2	1	—	—	2	2	2	1	1	3	2
	Nagy Sándor	1	3	4	3	—	3	3	2	3	3	3	1	1	4
	Német Ernő unit.	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	—	1	1
	Pataki László	1	2	1	2	3	—	—	2	2	2	2	1	1	2
	Péter János unit.	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	—	1	1
25	Rigó János ág. hitv. ev.	1	1	1	1	1	—	—	1	1	2	1	—	1	1
	Szabados Sándor	1	2	3	3	—	3	3	3	3	3	2	2	3	3
	Szabó Béla	1	3	3	3	—	3	3	3	3	4	3	2	2	4
	Szabó Ferencz	1	3	2	3	3	—	—	3	3	3	3	2	3	3
	Szabó Gizella	1	1	1	1	—	1	2	1	1	1	1	1	fm. 1	
30	Szabó Lajos ism.	1	2	2	1	3	—	—	2	3	3	2	3	3	3
	Varju Béla	1	1	1	1	1	—	—	1	1	2	1	1	2	1
	Zsigmond Zoltán	2	3	3	3	3	—	—	3	3	3	3	1	1	3
	Melcer Vilmos ág. hitv. ev.	1	2	3	3	—	3	3	1	3	4	3	—	2	4

Hittanra bejártak: Csánky Gábor, Szabó Sándor, Tompa Kálmán, Varga Zsigmond a reáliskolából. Beder Sándor a róm. kath. gimn.-ból.

VI. osztály		Magaviselet	Vallás	Magyar	Latin	Görög	Görögp. irod.	Görögp. rajz	Német	Történet	Mennyiségtan	Természetrajz	Egyházi ének	Torna	Általános oszt.
	Bajkó Kálmán	2	2	3	4	—	3	3	3	3	3	3	3	3	4
	Benkő Gábor	1	2	3	3	—	3	3	3	2	3	3	2	fm.	3
	Benedek Albert r. kath.	2	3	4	4	—	3	2	3	3	3	4	—	2	4
	Benjámín Pál izr.	1	1	2	3	—	2	3	1	1	2	3	—	3	3
5	Csép Dezső	1	3	4	3	—	3	3	3	3	4	3	1	1	4
	Csulak Ferencz	1	1	2	3	—	1	2	2	1	3	2	2	3	3
	Debreczi Géza	2	1	3	3	—	2	3	4	2	4	3	1	fm.	4
	Dénes Béla izr.	1	1	2	3	—	2	2	1	2	1	—	—	1	2
	Demeter Endre	1	3	4	4	—	3	3	3	3	3	3	2	1	4
10	Fekete Lajos unit.	2	2	3	4	—	3	3	3	3	3	3	—	1	4
	Gábos Zoltán	1	1	2	2	1	—	—	1	1	1	1	1	2	2
	Gáll Sándor	1	3	3	4	3	—	—	4	2	3	3	2	1	4
	Gróák László	2	1	1	3	—	1	3	3	1	2	2	3	fm.	3
	Gyarmathy Ferenc	3	2	3	2	—	2	3	3	3	3	3	2	3	3
15	Hajdó Albert	3	1	2	2	—	2	3	2	2	2	2	1	2	2
	Jakab József	1	1	3	3	—	3	2	3	2	1	2	2	2	3
	Kabos Gábor	2	2	3	3	—	2	3	2	2	3	3	2	fm.	3
	Kassay F. Sándor	1	1	2	2	2	—	—	2	1	3	2	3	3	2
	Kerekes Kálmán	2	2	3	3	—	3	3	3	1	1	3	1	3	3
20	Lőrinczy Sándor	1	2	3	3	3	—	—	3	2	3	2	1	3	3
	Lukácsffy Jenő	1	2	3	4	—	3	3	3	3	3	3	3	3	4
	Márton Dénes	1	3	3	3	3	—	—	3	3	3	3	2	3	3
	Nagy Géza	1	1	2	2	—	2	3	2	2	3	2	1	1	3
	Rátság Jenő	1	1	1	2	1	—	—	1	1	2	2	2	3	2
25	Robonyi Elemér ág. ev.	1	3	3	3	—	3	3	3	3	4	3	—	fm.	4
	Simó Béla	1	1	3	3	—	2	2	3	2	3	2	2	3	3
	Szabó Károly	1	1	2	2	1	—	—	2	2	2	1	1	1	2
	Szabó Jenő	2	1	2	3	—	2	3	2	2	3	3	1	1	3
	Székely János	1	1	2	2	—	2	3	3	2	2	3	1	1	3
30	Varga Pál unit.	1	1	3	2	1	—	—	2	3	2	2	—	3	3
	Egyed Zsófi mtan. róm. kath.	—	1	2	3	—	2	2	3	2	3	3	—	—	3

Szőcs Gerő évközben eltávozott. — Vallásra bejártak a reáliskolából: Almási Sándor, Balogh Dezső és Szigyártó Albert. A róm. kath. főgimnáziumból: Császár Géza.

VII. osztály

	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög p. irod.	Görög p. rajz	Német nyelv	Történelem	Matematika	Fizika	Egyházi ének	Testgyakorlat	Általános oszt.
Ács Endre	1	2	3	3	—	2	2	3	2	2	3	3	1	3
Balázs Sándor	1	1	2	1	1	—	—	1	1	3	3	1	1	3
Bányai László	1	1	2	1	1	—	—	2	1	2	2	1	1	2
Birnbaum Vilmos izr. m. t.	—	1	3	3	—	2	2	3	3	3	3	—	—	3
5 Deésy András	1	1	1	1	1	—	—	1	1	2	2	1	2	2
Erzse Miklós	1	1	3	3	—	1	2	2	3	3	3	2	2	3
Farkas László	2	1	1	1	1	—	—	1	1	2	1	1	1	1
Gál Samu	1	2	2	2	2	—	—	2	1	3	3	2	1	3
Gáspár Béla	2	2	3	3	—	2	2	3	2	3	3	1	3	3
10 Göllner Károly róm. kath.	2	3	4	4	—	3	3	3	4	4	4	3	3	4
Györffy Dornokos	1	1	1	1	1	—	—	1	1	3	2	1	3	2
Hirsch Márton izr.	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	3	1
Hoffmann Zoltán r. kath.	2	3	3	3	—	2	3	4	3	4	3	3	1	4
Kassay László	1	3	2	2	—	1	1	3	2	3	3	1	3	3
15 Kassay Pál	1	3	3	3	3	—	—	3	3	4	3	3	3	4
Kenyeres Lajos	1	1	3	3	—	2	2	3	3	3	3	3	2	3
Kiss Jenő	1	1	2	2	2	—	—	2	2	1	1	1	1	2
Kohn Ármin izr.	1	1	3	3	—	2	3	2	2	2	1	3	3	3
Krausz Árpád izr.	3	1	3	3	—	2	3	3	3	3	3	2	1	3
20 Kun Béla izr.	1	1	3	3	—	1	3	2	3	3	2	3	3	3
Nagy Gyula	1	3	4	3	4	—	—	3	4	3	3	2	2	4
Nagy Mózes	1	1	2	2	—	1	2	3	2	3	2	2	2	3
Ozsváth Árpád	1	3	3	2	3	—	—	3	2	3	3	3	3	3
Schvarcz Ödön ág. evang.	2	2	3	2	2	—	—	3	2	3	3	2	3	3
25 Solymossy Gyula	1	3	4	3	—	3	3	3	3	4	4	2	2	4
Spitzer Márton izr.	2	1	3	3	—	2	3	3	3	3	3	2	2	3
Szabó Bálint	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1
Ujvárossy Márton ág. ev. ism.	1	3	3	3	—	3	2	3	4	4	3	3	3	4
Ujvárossy Vilmos ág. ev.	1	2	3	3	—	3	3	3	3	4	3	3	3	4

Hittanórára bejártak: Lengyel Árpád, Lőrinczy Sándor, Zágoni Gyula a kath. gimn.-ből.

VIII. osztály

	Magaviselet	Vallás	Magyar	Latin	Görög	Görög p. irod.	Görög p. rajz	Német	Történelem	Mathematika	Fizika	Filozófia	Énekelmélet	Egyházi ének	Torna	Műének, zene	Általános oszt.
Bencze Dénes unit.	1	1	2	2	2	—	—	3	1	2	2	2	1	2	2	—	2
Bernáth Endre izr.	2	1	3	3	—	3	3	3	2	3	3	3	3	—	1	—	3
Biró István	1	3	3	3	—	2	3	3	3	3	3	3	1	1	1	1	3
Csanády György	1	1	1	2	—	1	3	1	1	2	1	1	1	1	2	—	2
5 Csép Béla	1	2	2	3	3	—	—	3	3	3	3	2	1	1	2	—	3
Dankó Andor	1	1	3	2	2	—	—	2	2	3	3	1	2	2	1	—	3
Fejér Károly	1	2	3	3	3	—	—	3	3	3	2	3	1	1	2	1	3
Ferentzy László r. kath.	1	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	2	—	fm.	—	3
Kenyeres László	1	1	1	2	—	1	2	2	2	3	2	1	1	1	2	1	2
10 Keresztes József	1	1	3	3	3	—	—	3	1	3	3	2	1	1	1	1	3
Keresztes Sándor	1	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	—	3
Kovács István	2	3	3	3	—	2	2	3	3	3	3	3	2	1	3	1	3
Kühnl Gyula r. kath.	1	2	2	2	—	1	2	1	1	1	1	1	1	—	1	1	2
László Tibor	1	2	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
15 Méburger Frigyes ág. ev.	1	1	3	2	—	1	2	1	1	3	3	2	1	—	1	1	3
Neamtiu Oktáv gör. kat.	1	1	3	2	2	—	—	3	2	3	3	3	2	—	fm.	—	3
Palló Sándor	1	2	3	3	3	—	—	3	2	3	3	2	2	2	fm.	—	3
Sándor Mózes	1	1	2	2	2	—	—	2	1	2	2	1	1	1	3	—	2
Sebesi Károly	1	1	3	2	2	—	—	1	2	2	1	2	1	1	1	—	2
20 Solymossy János	1	2	3	3	—	3	3	3	3	3	2	2	2	2	1	—	3
Szőcs Béla	1	3	3	3	3	—	—	3	3	3	3	3	3	2	2	—	3
Velvárt Béla izr.	1	1	2	2	—	1	2	1	1	2	2	2	1	—	2	1	2
Wolf Dániel ág. ev.	1	3	3	3	—	3	3	1	3	3	3	3	1	—	1	1	3
Molnár Anna mag. tan.	—	3	3	3	—	3	2	3	2	3	3	3	—	—	—	—	3
25 Nagy Berta mag. t. r. kat.	—	1	1	2	—	1	2	1	1	2	1	1	—	—	—	—	2

Vallásra bejártak a főreáliskolából: Farkas Imre, Métz Gyula, Solymossy László; a kath. főgimnáziumból: Kerestély István, Sándor István, Lengyel László.

XI.

Érettségi vizsgálat.

Az 1913. június 23—25. napjain *Gyárfás Endre* főgondnok elnöklésével, *Csanády Zalán* gondnok, mint h. elnök és Dr. *Máté Lajos* székesfővárosi tanárnak, mint kormányképviselőnek jelenlétében megtartott érettségi vizsgálaton 25 jelöltet vizsgáltunk meg.

A vizsgálatra állott 25 tanuló közül:

Jelesen érett	3	} = 10 (40%)
Jól érett	7	
Egyszerűen érett	8	= 8 (32%)
Javító vizsgálatra utasított	4	= 4 (16%)
A teljes vizsgálat ism. utasított	3	= 3 (12%)

Jelesen érettek: *Csanády György*, *Nagy Berta* és *László Tibor*; *jól* érettek: *Dankó Andor*, *Kenyeres László*, *Kühn Gyula*, *Méburger Frigyes*, *Sándor Mózes*, *Sebesi Károly* és *Velvárt Béla*.

A sikerrel vizsgázott 18 ifju közül papi pályára készül 5, orvosira 4, mérnökre 3, jegyzőire 1, vasutira 1, gazdaságira 1, kereskedelmire 1, tanárirra 1, gyógyszerészire 1.

Az írásbeli feladatok ezek voltak:

1. *Magyarból*: »Kazinczyék és Kisfaludyék.«
2. *Latinból*: »M. Tull. Cicero De officiis I. 37 (próza) 38 sor.«
3. *Mennyiségtanból*: a) *Algebrai*: »Egy háromtagu arithmetikai sor első tagját 8-czal nagyobbítva, oly geometriai sort nyerünk, melynek összege 26. Melyik ez az arithmetikai sor?« b) *Geometriai*: »Három kör egymást kívülről érinti. Sugaraik 1, 2, 3 m. hosszúak. Mekkora e három kör közötti terület?«

XII. A tanulókra vonatkozó statisztikai adatok.

A) A tanulók létszáma, egészségi és fegyelmi állapota, kora és szülőik (v. gy.) lakóhelye.

Osztály	1. Létszám										2. Egészségi és fegyelmi állapot				3. Életkor													4. Illetőség															
	Nyilvános tanuló az iskolai év folyamán									magán-tanuló	összesen vizsgát tett hány f.	A nyilvános tanulóknál előfordult				A nyilvános és magántanulók együttes létszámából 1912. december 31-én													A vizsgátot tett nyilvános és magántanulók közül														
	felvételt	magántanuló lett	önként kimaradt	tanácsára eltávozott	kizárattott	meghalt	oszt.-vizsgálatról elmaradt	osztályvizsgálatot tett	beiratkozott			vizsgát tett	megbetegedések száma	megrovások száma	könyvű	súlyos	fertőző v. járványos	igazgatói	tanárok	-ik életévét már betöltötte													magyar honos	horvatországi	szülője (gyámja) lakott								
										9	10									11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23			illetőség	külföldi illetőségű	Székeludvarhelyen	Udvarhelyvármegyében	Más törvényhatóságban	Horvát-Szlavonországban	Ausztriában	Egyébült külföldön	
I.	56	—	2	—	—	—	54	1	1	55	94	3	—	—	—	—	—	21	25	6	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55	—	—	20	17	18	—	—	—	—
II.	45	—	—	—	—	1	43	—	—	43	85	2	7	1	—	—	—	1	12	20	9	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42	—	1	17	12	13	—	—	—	1
III.	46	—	3	—	—	—	43	—	—	43	98	7	4	—	—	—	—	—	—	9	9	21	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	43	—	—	7	16	20	—	—	—	—	
IV.	34	1	1	—	—	—	42	1	1	43	38	—	—	3	—	—	—	—	—	1	15	15	7	5	—	—	—	—	—	—	—	—	43	—	—	10	17	16	—	—	—	—	
V.	44	—	—	1	—	—	33	—	—	33	26	2	1	1	—	—	—	—	—	—	10	9	11	1	2	—	—	—	—	—	—	—	31	—	2	8	11	12	—	—	—	2	
VI.	31	—	—	1	—	—	30	1	1	31	32	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	12	6	11	1	—	—	—	—	—	—	—	31	—	—	14	5	12	—	—	—	—	
VII.	29	—	1	—	—	—	28	1	1	29	89	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	9	5	2	1	—	—	—	—	—	29	—	—	8	7	14	—	—	—	—	
VIII.	23	—	—	—	—	—	23	2	2	25	47	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—	—	4	11	10	—	—	—	—	
I—VIII.	308	1	7	3	—	1	296	6	6	302	509	20	12	5	4	—	—	22	37	36	37	50	32	36	24	19	5	7	2	—	—	299	—	—	3	88	96	115	—	—	—	3	

C) A tanulók magaviselete, óramulasztása és előmenetele.

Osztály	8. Magaviselet				9. Mulasztás						10. Előmenetel								11. Rendk. tárgyak														
	Az osztályvizsgálatot tett rendes és magántanulók										Az osztályvizsg. tett nyilvános és magánt. közül								Az osztv. tett nyilvános és magántanulók közül														
	k ö z ü l										által		minden		egy		két		több														
	ismétlé volt		Görög-p. tantárgy. tanulta		magaviseletből		egy órát sem		csak igazoltan		igazolatlanul		igazolton		igazolatlanul		rendes tantárgyból																
																	jeles		legalább		előtlen												
	jó		szabálys.		kev. szabss.		rossz																										
osztályz. kapott						mulasztott		mulasztott órák száma		o/o		o/o		o/o		o/o		o/o		o/o		mint rendkívüli tantárgyat legalább elégséges eredménnyel tanulta											
I.	1	40	5	—	—	15	35	4	1111	4	4	7	11	20	28	51	4	7	4	7	4	7	—	—	2	11	—	33	4	—	—		
II.	3	42	1	—	—	8	33	2	1538	5	1	2	4	9	28	65	2	5	4	9	4	5	12	—	—	11	13	—	23	5	—	—	
III.	2	37	6	—	—	3	40	6	1170	6	2	5	16	57	18	42	5	12	2	5	—	—	—	—	3	2	7	18	3	—	—	—	
IV.	2	40	2	—	—	5	37	6	1646	8	6	14	13	30	14	33	2	5	4	10	4	10	6	—	6	—	15	15	1	—	—	—	
V.	1	15	27	6	—	5	23	2	812	20	2	6	7	21	17	52	4	12	2	6	1	3	6	—	5	2	12	12	3	2	—	—	
VI.	1	23	20	8	2	3	18	9	566	43	—	—	3	10	19	61	4	13	4	13	1	3	1	—	3	—	3	9	3	5	27	—	
VII.	1	16	21	6	1	3	19	6	916	19	2	7	4	14	16	55	2	7	2	7	3	10	5	28	—	—	6	9	1	5	8	—	—
VIII.	—	13	21	2	—	4	18	1	484	3	1	4	8	32	16	64	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	4	—	—	—	—
I—VIII.	11	67	257	36	3	46	223	39	8243	108	18	6	66	22	156	52	23	7	22	7	18	6	18	28	31	28	43	124	24	12	35	—	—

D) A tanulmányi eredmények áttekintése osztályok és tárgyak szerint.

Tantárgyak	V. osztály (33 tan.)				VI. osztály (31 tan.)				VII. osztály (29 tan.)				VIII. osztály (25 tan.)																			
	jeles	jó	elégseges	elégtelen	jeles	jó	elégseges	elégtelen	jeles	jó	elégseges	elégtelen	jeles	jó	elégseges	elégtelen																
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%															
Vallástan	11	33	9	27	13	39	—	—	17	54	8	26	6	20	—	—	16	55	5	17	8	28	—	—	12	48	7	28	6	24	—	—
Magyar nyelv	13	39	3	9	16	48	1	3	2	7	11	35	15	48	3	10	5	17	6	21	15	52	3	10	4	16	5	20	16	64	—	—
Latin nyelv	8	24	8	24	14	42	3	9	—	—	9	30	16	51	6	20	7	24	6	21	15	52	1	3	1	4	11	44	13	52	—	—
Görög nyelv	6	33	4	23	8	44	—	—	4	50	1	13	3	37	—	—	7	54	3	23	2	15	1	8	1	10	5	45	5	45	—	—
Görögpótló irod.	1	6	4	27	10	67	—	—	2	10	11	47	10	43	—	—	4	25	8	50	4	25	—	—	6	43	2	14	6	43	—	—
Görögpótló rajz	—	—	2	13	13	87	—	—	—	—	6	26	17	74	—	—	1	6	7	44	8	50	—	—	—	—	7	50	7	50	—	—
Német nyelv	9	47	8	24	12	36	4	12	3	10	9	29	17	55	2	6	6	21	6	21	16	55	1	3	8	32	3	12	14	56	—	—
Földrajz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Történelem	8	24	9	27	16	48	—	—	8	25	13	42	10	33	—	—	8	28	8	28	10	34	3	10	9	36	7	28	9	36	—	—
Mennyiségtan	4	12	8	24	18	55	3	9	3	10	8	26	17	54	3	10	3	10	5	17	15	52	6	21	2	8	6	24	17	68	—	—
Természettan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	17	5	17	17	59	2	7	5	20	6	24	14	56	—	—
Természetrajz	8	24	12	36	13	39	—	—	3	10	10	33	17	54	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mértani rajz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Filozófia prop.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	28	8	32	10	40	—	—

E) A tanulmányi eredmény összefoglalása tárgyak és oszt. szerint.

a) Tantárgyak	Az I—VIII osztályokban összesen							
	jeles		jó		elégséges		elégtelen	
		%		%		%		%
Vallás	125	42	107	35	70	23	—	—
Magyar nyelv	68	23	84	27	132	44	18	6
Latin nyelv	47	16	84	27	135	45	36	12
Görög nyelv	18	36	13	26	18	36	1	2
Görögpótló irodalom	13	19	24	36	30	45	—	—
Görögpótló rajz	1	2	21	31	45	67	—	—
Német nyelv	46	23	50	25	89	44	18	8
Földrajz	34	24	36	26	59	43	9	7
Történelem	65	32	53	26	76	38	8	4
Mennyiségtan	37	12	94	31	141	47	28	10
Természettan	10	19	11	20	31	57	2	4
Természetrajz	41	20	66	33	86	42	11	5
Mértani rajz	31	17	53	29	92	50	7	4
Filozófia prop.	7	28	8	32	10	40	—	—

Legtöbb jeles volt a vallásból (42%), *legkevesebb jeles* a görög. rajzból (2%), mennyiségtanból (12%), a latin nyelvből (16%), a mértani rajzból (17%), a természettanból és görög. irodalomból (19%), a magyar és német nyelvből (23%). *Legtöbb elégtelen* volt a latin nyelvből (12%), *egyetlen elégtelen* sem volt a vallásból, görög. irodalom és rajzból és a filozófia prop.-ból.

b) Az I—VIII. osztályban összesen *minden tantárgyból jeles* volt 18 (6%), minden tantárgyból *jó* 66 (22%), *elégséges* minden tantárgyból 156 (52%), egy vagy több tárgyból *elégtelen* 63 (20%). *Legtöbb ált. jeles* volt a IV-ben 7 (16%), a III-ban 6 (14%), az I-ben 6 (11%). *Legtöbb elégtelen* volt az I-ben 12 (21%), a IV-ben 10 (23%), a II-ben 11 (25%).

c) Abszolút számokban fejezve ki az eredményt, az egyes tantárgyak eredményének átlagos száma a következő: vallás 1·78, görög 2, filozófia 2·12, történet 2·23, görög. irodalom 2·26, földrajz 2·31, magyar és természetrajz 2·33, német 2·38, fizika 2·46, latin és mértani rajz 2·52, mennyiségtan 2·53, görög. rajz 2·65. A magántan. (6) nem nyertek osztályzatot a magaviseletből.

XIII.

Iskolai javadalmak.

A) Pályázatok, versenyek.

1. A *Bottáné*-féle alapból járó 56 korona pályadíjra a tanári kar által kitűzött tétel ez volt: „*A német műballada hatása a magyar műballada fejlődésére*“. Két pályamunka érkezett be. A »Lenore« jeligéjű csak nagy általánosságban tárgyalja a kérdést, összehasonlításai hiányosak, általában gyenge kísérlet, julalomra nem érdemes. Az »Arany« jeligés sokkal alaposabb. Helyes filológiai érzékkel hasonlítgatja össze az egyes költeményeket. Nem csak több forrásmunkát használ, de bővebb anyagot is ölel fel. Apróbb hibái ennek is vannak, de többet ad és jobban adja, mint a másik pályázó. Bár abszolút értékűnek ez sem mondható, mégis megérdemli a jutalmat. Szerzője *Hirsch Márton* VII. o. tanuló, kinek a jutalom kiadatott.

2. A Gróf *Teleki Sámuel*-féle alapból 35 K 60 fillért tűzött ki a tanári kar a következő kérdésre: »*Horatius életbölcselete ódái alapján*«. Beérkezett egy pályamunka, mely elég lendületes, 16 oldal terjedelmű, kár hogy nem fejti ki a tárgyat egészen, csak a tartalmát vette ki az alkalmas költemények egyes részleteinek, a nélkül hogy az eredetiket olvasta volna, pedig a kérdés kitűzésével az volt a cél, hogy a szerző megismerje Horatius életbölcseletét az eredeti költemények alapján. Úgy látszik azért nem is hivatkozott az eredeti költeményekre, hanem úgy kivett egyet-mást az egyes költeményekből, a mit igaz hogy elég ügyesen és jó stílussal összeszerkesztett. Az egész dolgozat azt a benyomást teszi, hogy nem elég utánjárással és odaadással készült; jutalomra

nem érdemes, de buzdításul a pályadíj mint *szorgalomdíj* kiadott a szerzőnek: Szabó Bálint VII. oszt., tanulónak.

3. A Kiss József-féle 50 K 40 fill. pályadíjat a *német* nyelvből tartott versenypályázaton Farkas László VII. o. t. nyerte el négy versenytársával szemben. Dicséretet érdemelt Kún Béla VII. o. t.

4. A Kiss József-féle 50 K 40 fill. *szépirási* jutalmat négy versenyző közül Szabó Bálint VII-ik o. t. nyerte el, ezúttal harmadizben.

5. *Adományokból és alapítványokból* az évzáró ünnepélyen az alábbi versenydíjak adattak ki:

a) *Hegedűvel* :

1-ső díjat nyerte	Méburger Frigyes	VIII. o. t.	20 K
2-ik » »	Balázs Sándor	VII. o. t.	15 »
3-ik » »	Kertész Béla	V. o. t.	10 »
4-ik » »	Wolf Dániel	VIII. o. t.	8 »
5-ik » »	Baczó László	V. o. t.	8 »

b) *Énekkel* :

1-ső díjat nyerte	Kassay László	VII. o. t.	8 K
2-ik » »	Hoffmann Zoltán	VII. o. t.	7 »
3-ik » »	Bedő Albert	I. o. t.	6 »
4-ik » »	Varju Viktor	II. o. t.	5 »
5-ik » »	Rákosi László	III. o. t.	4 »

Gordonka kezeléséért Fejér K. VIII. o. t. 10, gordon kezeléséért Balázs S. VII. o. t. 8, brácsa kezeléséért Csép Dezső VI. o. t. 8 koronát kapott. Összesen kiadtunk ének- és zenejutalmul 117 koronát, ebből a Daniel-alap 16, a Farczádi-alap 20, a Gyárfás-alap 6 koronát fedezett, a többi adomány.

6. A vargyasi *Daniel* Anna-féle alapítvány 16 korona kamatja 2 hegedű pályadíjra fordított.

7. A *Farczady K. Lajos*-féle alapítványból 20 korona ének-, zenejutalomra fordított, 20 korona rajzjutalmakra. Német Ernő V. o. t. 10, Jeszenszky József IV. o. t. 5 és Szepesi József IV. o. t. 5 koronát kapott rajzért.

8. A Gróf *Haller Jánosné*-féle 10 kor. jutalmat az énekel-

méletből megtartott versenyvizsgálaton Kassay F. László VII. o. t. nyerte el.

9. A *Gyárfás Domokos*-féle alapítvány 6 kor. kamatja ének-jutalmul adatott ki.

10. A *Vajda Rózsika*-féle alapból 6 koronát Farkas László VII. és 4 koronát Bak E. III. o. t. nyert, mint gyorsírási versenydíjat.

11. Az *ifjúsági önképzőkör* pályadíjak címen 91 koronát adott ki pénzben és könyvekben, ide számítva *Szöllősi Sámuel* úr 5 drb arany adományát is.

12. Az *ifjúsági gyorsírókör* könyvben és pénzül kiadott 15 korona jutalmat, illetőleg versenydíjat.

Az évzáró ünnepély június 15-ikén délután 3 órakor tartatott meg a tornacsarnokban az alábbi program szerint:

1. Csokonay—Lavotta: »A reményhez«. Ifj. énekkar.
2. Grieg Ed Peer Gynt Suite III. tétel. Ifj. zenekar.
3. Igazgatói jelentés s a jutalmak és pályadíjak kiosztása.
4. A zenejutalmat nyert néhány darab eljátszása.
5. Az énekjutalmat nyert néhány növendék éneke.
6. A szépírási jutalom odaítélése.
7. Induló. A zenekar.

B) Jutalmak.

1. A *Gál—Teleki*-alapból 50 korona könyvjutalmakra adott ki az alsó 4 osztálybeli jó tanuló és jó magaviseletű fiuknak.

2. A *Bodolla Gábor*-féle alapból 30 kor. szintén könyvjutalmakra fordítottak.

3. A *Solymossy Endre*-alapból 30 koronát tarnajutalmakra fordítottunk, mihez a tornakör 20 koronát csatolt hasonló célra.

4. A *Farczády K. Lajos*-féle alapból 40 kor. ének-, zene és rajzjutalmakra adatott ki.

5. *Gyárfás Endre* főgondnok 40 kor. adománya jövő évi zenejutalmul használtatik fel.

6. *Bíró Áron* lelkész és előljárósági tag 20 kor. adománya Kis Jenő VII. és Jeszenszky József IV. oszt. tanulónak jutott a

hittanból tanusított kiváló előmenetelökért és egyházas viselkedésükért.

7. *Csanády Zalán, Vajda Ferenc, Biró Sándor és az igazgató* 10—10 kor. adománya zenejutalmakra ment.

8. *Szöllösi Sámuel* úr 5 arany ajándéka az önképzőkori munkás tagoknak jutott.

9. A *Székely-Egyesület* (Budapest) 40 koronáját Benedek Károly III. és Péter Károly II. oszt. tanulók közt osztottuk meg egyenlő arányban.

10. Az *Agrár Takarékpénztár* 25 kor. adománya a szegény tanulók könyvtára gyarapítására van felhasználva.

11. A *Gyertyánffy*-alapból 1 arany a legjobb tornásznak adatott ki.

12. A *helybeli lövészegylet* 1 arany múlt évi ajándéka az idén kiadatott Ács Endre VII. o. tanulónak.

13. A *nm. m. kir. honvédelmi miniszterium* múlt és jelen évi érmei a legjobb céllövőknek jutottak.

14. *Szobotka Rezső*-féle alapból 5 kor. rajzjutalmul kiadatott Tarsoly Sándor II. o. tanulónak.

D) Ösztöndíjak, segélyek és egyéb javadalmak.

a) Pénzbeli segélyek.

1. A *Kiss József*-féle alapítványból az alábbi tanulók kapnak egyenként 50 korona ösztöndíjat, illetőleg segélyt: Kenyeres László, Sándor Mózes, Bencze Dénes (VIII. o.), Bányai László, Györfi Domokos, Kis Jenő (VII. o.), Rácz Jenő, Szabó Károly (VI. o.), Bordás Sándor, Kövér János, Nagy Domokos, Német Ernő, Pataki László, Péter János, Rigó János (V. o.), Benedek Mihály, Biró Albert, Fejes István, Gábos Árpád, Geszit Zoltán, György Dénes, Jakab Dezső, Kis Zsigmond, Kovács Béla, Nagy Sándor, Ördög Imre, Varró Mózes, Varga László (IV. o.), Bakk Elek, Bartha Árpád, Benedek Károly, Cintos József, Csomor Dénes, Gáspár József, Györfi Dénes, Jakab Mihály, Kassay Attila, Nagy Dénes, Német Béla, Péter Sándor, Rákosi László, Zólya

József (III. o.), Pál Áron, Pál József, Lukács Béla, Molnár Sándor, Péter Károly, Sándor Zoltán, Simó Andor (II. o.) tanulók.

2. *Gál—Teleki*-alapból 291 koronát, mint cipópénzt, a konviktus költségeire fordítottunk. Ezen kívül 50 K 40 fillért kapott Keresztes József VIII. és Kis Vilmos III. o. tanuló.

3. A *Gidófalvy*-alapból: Csanády György és László Tibor VIII. o. tanulók, továbbá Apor László IV. o. t., mint rokon 100—100 koronát; Farkas László és Szabó Bálint VII. o. t. 60—60 koronát; Rácz Jenő és Szabó Károly VI. o. t. 40—40 koronát élvezett.

4. A *Gróf Teleki Miksa*-féle alapból Sebesi Károly VIII., Kassay F. Sándor VI. és Tarsoly Sándor II. o. t. 80—80 koronát kapott.

5. A *Gróf Teleki Sámuel*-féle alapból Szabó Bálint és Farkas László VII. o. t. 23 K 32 fillért; Apor László, Gábos Árpád és Kovács Béla IV. o. tanulók egyenként 17 K 50 fillért.

6. A *Keszei*-alapból 21—21 koronát Fábián Ferenc IV., Kis Jenő VII. és Simó Andor II. o. tanulók.

7. A *Gróf Korda*-alapból 21—21 koronát élvezett Máté Árpád I., Biró Rudolf, Pál Áron II. és Técsi Tibor III. oszt. tan.

8. A *Nagy Sándor*-féle alapból Keresztes Pál II. o. t. 10 K.

9. A *Gazda*-féle családi alapítványra nem jelentkező rokon tanuló, 175 korona versenydíjakra és jutalmakra fordított.

10. A *Székely—Ugron*-alapból Jakab József VI. o. t. 50 koronát kapott.

11. A *Bod—Benedek*-féle alapból Incze János III. o. t. 30 koronát élvezett.

12. A *Székelyudvarhelyi Zálogkölcson intézeti* alapítvány 40 korona kamatját a tanári kar Sándor Mózes VIII. o. t. adta ki.

13. A *Nagy Lajos*-féle alapból Nagy Domokos IV. o. t. 10 koronát huzott.

14. A *Jánosi József*-alapból Zsigmond Zoltán V. o. t. 15 K.

15. *Bágyi Baczó Mózes és neje Bencze Mária aranylakodalmi alapítványából* Baczó László V. o. t. 50 koronát élvezett.

16. *Mátisfalvi Palló Imre és neje nagygalambfalvi Hegyi Lidia*-alapítványból Ördög Imre IV. o. t. 8 koronát és Józsi Albert III. o. mint rokon tanuló 40 koronát kapott.

17. A *Balogh Miklós*-alapítvány 12 korona kamatja Bakk Elek III. o. tanuló konviktusi díja pótlására fordított.

18. Az *Illyés István*-féle alapból 10 korona jutalmat kapott Sándor Mózes VIII. o. tanuló, mint aki tanulói évei alatt kifogástalan magaviseletet tanusított.

19. Az *Udvarhelymegyei Takarékpénztár* 100 korona adományából Bányai László VII., Kenyeres László VIII., Sándor András IV., Györfi Dénes III. és Bordás Sándor V. o. t. 20—20 koronát kapott.

20. A *Gyárfás D.*-alapítvány 6 korona kamatja énekjutalmakra fordított.

21. A *Gyertyánffy*-alapítványból 1 arany a legjobb tornásznak adatott ki.

22. A *Kendi Kandida*-féle alapítványra, melyből 1—1 tanulóknak 120 korona jár, a tanári kar felvette Dézsi Andor VII., Gábor Zoltán VI., Fábrián Ferenc, Fülöp Dénes V. és Bakk Elek III. o. tanulókat.

23. A *Kelemen-díjból* a közvizsgálatok alkalmával kiadatott Sándor Mózes VIII., Bányai László VII. és Jakab József VI. o. tanulóknak 6:50—6:50 K, Fülöp Dénes V. o. tanulóknak 5 K 50 fill., Fejes István IV. o. tanulóknak 4 K 50 fill., Bakk Elek III., Pál Áron II. és Nagy Árpád I. o. tanulóknak 3 K 50 fill.

24. A *ref. konvent elnökségétől* Varju Béla és Jancsó Dániel V., továbbá Varju Viktor II. o. tanulók 300—300 korona ösztöndíjat élveztek.

25. A *Haller—Bod*-alapítvány kamatja önképzőkori célokra fordított.

26. Az *Olasz Gyula*-alap 8 kor. kamatjából konfirmációi emlékkönyvek adtak.

b) Díjmentesség.

Tandíj címen elengedettett 1880 kor., lakásdíj címen 1500 kor., konviktusi díj címen 6600 korona.

c) Legáció.

A három ünnep alkalmával kibocsátott legatusok (VII. és VIII. o. tanulók) összesen mintegy 400 korona segélyben részesültek az egyháztagok adományából.

Az iskolai javadalmak összesítése.

1. Pályadíjak címen kiadott	456 kor.
2. Jutalmakul (könyvekben és pénzben)	260 «
3. Ösztöndíjak segélyek címén	4938 «
4. Tandíjban elengedett	1880 «
5. Lakásdíjban «	1500 «
6. Konviktusi díjban elengedett	6600 «
7. Legációból befolyt	400 «
8. Külső ösztöndíjak címén	900 «

Összesen 16934 kor.

A tanulók 1912—1913. évi közvetett és közvetlen segélyezése **16934 korona** értéket képvisel.

XIV.

Adatok az év történetéhez.

(Igazgatói jelentés.)

A pótló és javító vizsgálatok augusztus 31-én megtartván, szeptember 2., 3. és 4-ik napjain megtörténtek a beiratások és 5-én délelőtt 10 órakor, az iskolai év ünnepélyes megnyitása alkalmával a vallástanár imája s az igazgató megnyitó beszéde után, kiosztottuk a Kiss József-féle segélyeket 50 és a Kendi Kendida-féle ösztöndíjakat 5 tanulónak. Délután az internátusban

a fiuk végleg elrendeztettek s 6-án reggel 8 órakor a nagyteremben az iskolai és internátusi rendszabályok és törvények felolvasattak, megmagyaráztattak s azzal megkezdődött a tanítás, mely az évközi szünetek kivételével zavartalanul folyt június közepéig, vagyis az évvégi vizsgálatok kezdetéig.

A gondnokok sorában változás nem történt: az előljáróság buzgó egyházi és világi tagjai a novemberi kerületi közgyűlésen egy más egyházmegye területén, igen távol lakó lelkes tag kivételével, kinek a nagy távolság miatt igen terhes és költséges volt az utazgatás, valamennyien megválasztattak ez évi január elsején kezdődött 5 éves újabb ciklusra. Szabó Árpád előljárósági jegyző e tisztéről az előljáróság sajnálatára lemondván, helyére Biró Sándor előljárósági tanár tag választatott meg jegyzőnek. Az internátusi elnökséget, melyet 1904. óta Szabó Árpád nagy buzgósággal viselt, szintén új ember vette át dr. Kósa János személyében, kit az egészségi okokból visszalépett elnök helyére a tanárkar és előljáróság bizalma elhívott.

A tanárkarban annyi személyi változás történt, hogy a Nagyenyedre távozott *György* Ferenc okl. h. tanár helyére, ki iskolánknál 4 éven keresztül sok hasznos szolgálatot tett mint lelkes tanár és gondos internátus-felügyelő, az előljáróság *Rozsondai* Viktor okl. h. tanárt választotta meg. A Novák Ernő ének- és zenetanító helyére az előljáróság *Saja* Antal okl. zene- és énektanárt hívta meg, kit a novemberi egyházkerületi közgyűlés a négy év óta sikeresen működő *Z. Sebess* József tornatanárral együtt rendes tanítókká választott iskolánkhoz; velök az állandósított szaktanárok száma 14-re emelkedett. Évközben az egyik internátusfelügyelői állás *Nagy* Ferenc alapvizsgás tanárjelölttel töltetett be. *A tanárok egészségi állapota*, rövidebb tartamu gyengélkedésektől eltekintve, egészben véve kedvezőnek mondható. Csupán *Kovács* Dániel rendes tanár szorult hosszabb helyettesítésre: október végétől január végéig. Súlyos betegsége alatt óráit *Nagy* Ferenc látta el szakszerűen. Felgyógyulása után, gyengélkedésére való tekintetből a VII. osztály görög órái *Nagy* Ferencnél maradtak, aki az I-ső osztályban is mindvégig segítségére volt *Kovács*nak. Rajta kívül évközben *Biró* Sándor, *Bakóczi* Károly és *Olasz* Gyula r. tanárok s az év vége felé az *igazgató* voltak időnként betegség miatt helyettesítve.

A beirt tanulók száma év végén volt 314, 19-el több, mint az előző évben. Ebből 180 bent lakott az internátusban. A többi szülei vagy rokoni háznál nyert otthont s csak kevés tartózkodott szállásadónál. *Az egészségi állapot elég jó volt*, mégis november elején elvesztettünk egy kedves jó gyermeket: Sándor József II-ik oszt. tanulót, kit a vármegyei kórházban a difteria váratlanul megdöböntő mohósággal, szülei és mindnyájunk végtelen fájdalomra martalékává tett. Nyugodjék csendesen!

A tanulók *magaviselete* komolyabb kifogás alá nem esett, habár elég gyakran fordultak elő fegyelmi esetek az internátusi szabályokkal való összeütközés miatt. Egy VI. oszt. fiut el kellett tanácsolnunk illetlen és tisztességtelen viselkedés miatt, hármat az internátusból kizártunk, mivel onnan kiszöktek éjjel. Az ifjúság egyrésze mértéken túl sovárogya a szabadságot, anélkül, hogy okosan élni tudna vele. Az iskolai törvényeken hamar túl teszi magát s hivatkozik arra, hogy ez vagy az a szórakozás neki otthon meg van engedve s e miatt nem tudja nélkülözni. Nem akarja megérteni, hogy népes intézmény rend és fegyelem nélkül pillanatig sem állhat fenn s aki egy intézetnek — mondjuk egy internátusnak, mert itt van a legtöbb baj — tagja akar lenni és maradni, annak a törvényeknek és házi rendnek s az ő javán fáradozó felsőbb akaratnak feltétlenül alá kell magát rendelnie. Egyéni szeszélyek, jogosulatlan vágyak érvényesülése itt hajótörést kell hogy szenvedjen. Szerencsére az effélék csak szórványos jelenségek, de azért hatásaikban károsok s kellemetlenek.

Torna alól év elején felmentést nyert 21 növendék különböző testi fogyatkozás miatt; különben nagy kedvvel üzik a fiúk a testgyakorlás minden nemét kellő vezetés és felügyelet mellett. A *rendkívüli* tárgyakat, a vívás kivételével, ingyen tanítjuk. Ez évben a céllövés is megindult a két felső osztályban. A torna-tanárt e téren hathatósan támogatta *Salamon Béla* főhadnagy úr, akinek fáradozásáért és a zászlóalj parancsnokságának a katonai céllövő rendelkezésre bocsátásáért őszinte köszönettel adózunk, nemkülönb az *agyagipar iskola* igazgatóságának, illetve *Csánky József* tanár úrnak, aki a növendékeinket a mintázásban heti 1 órán díjtalanul volt szives vezetni. *A francia nyelvet, műéneket, zenét, vívást, mintázást* és *céllövést* az arra vállalkozottak elég

kedvvel gyakorolták s az *önképző- és tornakörben* is kellő eredményt értek el, a legnagyobb érdeklődést mindazonáltal a *gyorsírás* iránt mutatták, mely tárgyat elég sokan tanulták kitartással és igen szép eredménnyel. Az önképzőkör és tanári kar által kitűzött pályatételeknek is akadt megfajtozása, mi az ifjuság munkaszeretetről tanuskodik.

Az ifjuság tanulásbeli előmenetele kielégítő.

A szokásos iskolai ünnepélyeket megtartottuk október 6-án, március 15-én és április 11-én, amikor alkalmi beszédet dr. *Kósa János* tartott.

Az *ifjusági istentiszteleteket* a téli időszakban bent az intézetben tartottuk meg minden vasárnap 10 órakor. A vallásnár figyelemmel hallgatott beszédeivel az ifjuság vallásos érzelmeit ápolni törekedett, szemelőtt tartva értelmi képességüket, érzelmes és gondolatvilágukat. A konfirmációban a IV. osztály minden felekezetünkhöz tartozó növendéke részesült.

A természetrajzi kirándulásoktól és testgyakorlati menetelésektől eltekintve nagyobb kirándulást ez évben nem tarthattunk, mit az ifjusági versenyek, díszornák és mérkőzések más iskolák növendékeivel, bőven pótolnak testnevelés szempontjából.

Az újraoltást június 6-án a városi tiszti orvos úr eszközölte mintegy 30 növendéken. A szegény tanulók könyvtárából 127 növendék kapott ingyen könyvet. Konviktusi díjban 6600, tandíjban 1880, lakásdíjban mintegy 1500 korona engedtetett el arra érdemes tanulóknak.

Az *állami főfelügyeletet* ez évben is *Kuncz Elek* kolozsvári tankerületi főigazgató gyakorolta mint miniszteri megbízott, aki látogatását április hó 16—18-ik napjain végezte. Észrevételei közül itt álljon a következő biztató kijelentés: »Itt, ahol évről-évre tapasztalható volt ugy a tanítás mint az erkölcsi állapotok terén a lassu, de fokozatos haladás, remélhető lesz most is, mikor szinte minden tekintetben rendezettek lesznek a viszonyok, hogy az eddiginél is nagyobb arányokban fog előhaladni s a vezető intézetek közt foglal majd helyet...«

Az állami segély ez évi összege 38,000 korona; a revideált szerződés remélhetőleg rövid időn belül a kormány részéről is megnyeri a hozzájárulást. Az érettségi vizsgálatokhoz dr. *Máté*

Lajos székesfővárosi tanár nevezetett ki kormányképviselőnek. — Ezuttal is elismeréssel kell megemlékeznem *Haáz* Rezső és dr. *Hoffer* András tanár urak azon valóban alig méltányolható fáradozásáról, melylyel vármegyénk minden nevezetesebb pontján házról-házra járva néprajzi tárgyakat, butorokat, szobaberendezéseket gyűjtöttek, vásároltak s nagy türelemmel és kitartással egy szép néprajzi gyűjteményt hoztak létre azokból.

A köszönet és a soha el nem muló hála szavával kell megörökítenünk b. e. *gróf Haller Ferenc* és *gróf Haller Louise* nemes keblű jótevőink emlékét iskolánk történetében, mint akik ifjuságunk művészi érzékének fejlesztésére nagy áldozatot hoztak 53 éven keresztül. A gróf 1858-tól 1893-ig, vagyis haláláig 12 darab aranyat, leánya gróf Haller Louise 1894-től 1910-ig évenként 14 drb aranyat juttattak az ifjuságnak zene- és ének versenydíjakra a művészi tanulmányok becsének tudatában, mi által az utóbbi félszázad alatt ifjuságunk művészi neveléséről és zenei képzéséről eredményesen gondoskodhattunk. Az utódok áldozatkészségéből azonban 1912-ik évig pontosan megkaptuk az aranyokat. Fogadják érte intézetünk nagyrabecsülését és hálás elismerését. Azonban az a forrás, melyből áldozatkészségök táplálkozott, sajnos, kiapadt s így az utódok részéről tapasztalt jóakaratot is, mely 1913-tól kezdve csak szavakban nyilvánulhat meg, köszönettel fogadjuk s nagyra becsüljük. Elhunyt jótevőink kedves emléke legyen áldott!

A nagyméltóságú közokt. miniszterium ajándékából az Orsz. Tanszermuzeum vezetősége egy 260 K értékű vetítógépet és 75 koronás ivlámpát juttatott intézetünknek s ugyancsak a miniszter úr intézkedése folytán ingyen kapjuk a Révay-féle Nagy Lexikont. Alapítványt tett iskolához tanulók segélyezésére *báró Kemény Béláné* szül. *gróf Haller Berta* ő méltósága, hogy 500 koronával b. e. férje emlékét megörökítse; *Palló Imre* kolozsi földbirtokos úr 1906-ban tett kétszáz koronás alapítványát kiegészítette 1000 (ezer) koronára, hogy annak kamatait rokon vagy más tanulók élvezzék. Az alapítvány »Mátisfalai Palló Imre és neje nagygalambfalvi Hegyi Lidia« címet fog viselni. Mindkét alapítványt hálás köszönettel fogadta az előljáróság s illetékes helyre bejelentette. Az Udvarhelymegyei Takarékpénztár 100, az Agrár-

Takarékpénztár helybeli fiókjának 25 korona, a Székely Egyesület 40, Szöllösi Sámuel úr 50 (öt arany), Gyárfás Endre főgondnok 40 korona, Csanády Zalán, Vajda Ferenc, Biró Sándor, Gönczi Lajos 10–10 és Biró Áron 20 korona adományai rendeltetési céljukra fordítottak,

A végrendelet értelmében nyilvánosságra hozzuk, hogy a *Gidófalvi*-alapítvány cselekvő állása 1912. december 31-én 78,572 koronát tett ki, a Privigyei-alap ugyanakkor 2204 korona volt.

Végül örömmel jelenthetem, hogy az új épület teljesen készen van s a jövő évben ott végezzük a tanítást, a régi épületből 220 tanuló befogadására alkalmas internátust rendez be az előljáróság.

Az 1873-ban, tehát ezelőtt 40 évvel érettségi vizsgálatot tett iskolatársak június 28-án tartották meg összejeövetelüket a kollegium nagytermében. A 15 osztálytárs közül heten vannak életben. Jelen volt közülük 5, um.: *Gálffy* Pál főbányatanácsos Nagybányáról, *Biró* Áron lelkész Felsőboldogfalváról, Dr. *Szász* Izsák ügyvéd Sepsiszentgyörgyről, *Benkő* Gyula pü. számtanácsos Sepsiszentgyörgyről és *Magyarósy* Pál ny. adótárnok, földbirtokos Sepsimartonosról. A kollegiumban imádkozott *Biró* Áron, azután dr. *Szász* Izsák jelentést tett a tanulótársak életviszonyairól, majd *Szabó* András tanár üdvözölte őket az intézet nevében. Az új iskolaépület megtekintése után fölkeresték *Bođ* Károly egykori tanárukat s délben kedélyes közebéden elevenítették fel az ifjúkori szép emlékeket.

XV.

Az 1913—1914. tanévre vonatkozó értesítés.

1. Az 1913—14. tanévre a beiratások szeptember 2., 3., 4. és 5-ik napjain délelőtt 9—12 és délután 3—4 óráig eszközöltetnek. *A javító-, pótló- és felvételi vizsgálatok szeptember 1-ső napján reggel 8-tól kezdődőleg* tartatnak meg. Új tanulók az iskolai bizonyítvány mellett keresztlevelet és újraoltási bizonyítványt is tartoznak felmutatni.

2. *A tandíj egész évre 50 korona; a lakásdíj az internátusban egész évre nagy ágyért 50 korona, kis ágyért 40 korona, mely díjak félévi részletekben előre fizetendők.* Ezen felül *a beiratáskor kivétel nélkül minden tanuló 4 kor. felvételi és 6 kor. országos tanári nyugdíj-illetéket tartozik fizetni. A felvételi díj és nyugdíj-illeték fizetés alól senki fel nem menthető.*

3. Az ifjusági olvasóegyleti díj fele része 2 kor., az önképző kör ajánlási díja (VII. és VIII. oszt. 2., V. és VI. oszt. 1 kor.) és gyermekkönyvtári díj (1 kor.), továbbá 1 kor. a játszókerti helyiségek fenntartására és 5 kor. biztosíték esetleges rongálásért, mely összeg annak idején visszajár, a beiratáskor fizetendő.

4. Az internátusba 200—220 tanulót vehetünk fel a jövő évre. Minden tanuló **folyó évi augusztus hó elsejéig jelentkezék** írásban, mert különben könnyen kiszorulhat a bennlakásból. Minden bennlakó növendék köteles a konviktusban étkezni.

Az internátusban ágyat, közös asztalt, fűtést és világítást kap minden tanuló a fent jelzett lakás- (internátusi) díjért. Ágy- és ruhaneműről, valamint mosatásról a szülők tartoznak gondoskodni.

Szünidőn az intézetben tartózkodni vagy a künlakóknak ugy

szorgalomidőn, valamint vakáción a lakószobákba bejárni csupán az igazgatóság előleges engedélyével lehet; szünidőn az ételmezésért naponként 1 koronát kell előlegesen fizetni.

5. **Bukott tanulók**, ha egy tantárgyból kaptak elégtelen érdemfokozatot, a tanári karhoz címzett és az igazgatósághoz benyújtott kérelem alapján bocsáthatók javító vizsgálatra. *A két tantárgyból bukottak az Erd. ref. egyház. Méltóságos Igazgatótanácsához Kolozsvárra címzett és az intézet igazgatóságához legkésőbb július hó 10-ig beadott folyamodvány alapján nyerhetnek engedélyt javító vizsgálatra való bocsátásra; az időszaki (félévek végén nyert) értesítő szülőktől láttamozva feltétlenül csatolandó a kérelemhez.*

6. Mindenféle iskolai díj *egyenesen Nagy Elemér* díjkezelő tanár úr címére küldendő be 8 fillér kézbesítési díj csatolásával. Iskolai díjat a tanulók kezébe adni vagy juttatni tilos.

7. **A kollegium tápintézetére (konviktus) vonatkozó tudnivalók:**

A tápintézet kötelezett tagja minden rendes bennlakó tanuló; ezenkívül felvétetik vidéki, de künnlakó tanuló is, valamint helybeli teljesen szegény szülő jó magaviseletű tanuló fia is. Azonban a konviktusban étkező künnlakók száma 10-nél több nem lehet.

Kötelezett tagjai a tápintézetnek a bennlakás felügyelői is, kik a tápintézetben szintén teljesítik a felügyeletet.

A tápintézeti tagok száma ez idő szerint 220-ig terjedhet a felügyelőkön kívül. A tápintézet tagjai egész, háromnegyed, fél, egynegyeddijasok és ingyenesek.

Egész díj egy iskolai évre 240 korona; háromnegyed díj 180 korona; fél díj 120 korona; egynegyed díj 60 kor. E díjak négy egyenlő részletben és pedig: az első részlet tanév elején a beíratáskor; a második részlet az őszi szünidő után következő szorgalomidő első napján: november elsején; a harmadik részlet legkésőbb február első napján; a negyedik részlet a husvét utáni szorgalomidő első napján fizetendő.

Minden tápintézeti tag, nem véve ki az ingyeneseket sem, felszerelés címén 4 koronát fizet, melyet a belépéskor; akármelyik időszakban történik a belépés, előre tartozik befizetni.

Aki évközben vétetik fel a tápintézetbe, a hátralevő időszaknak megfelelő arányban tartozik megfizetni a díjat.

Az egyszer befizetett díjak semmi esetben nem adatnak vissza.

Az ételmezés reggeli, ebéd és vacsorából áll:

a) *reggeli*: 2 és fél decilit. tehéntej kenyérrel;

b) *ebéd*: husleves, főtt hús mártással és körzettel; vagy pedig árvaleves, sült körzettel, vagy a körzet helyett főzelék; vasárnap és csütörtökön 3-ik fogásnak tészta, vagy valami könnyebb étel;

c) *vacsora*: sült körzettel, vagy körzet helyett főzelék.

Minden étkezéskor egy személyre 20 deka jó házikenyér jut, az el nem fogyasztott kenyeret mindenki magával viheti. A hús úgy osztatik fel, hogy egy-egy személy 13 és fél dekát kap.

Évközben szünetek alatt rendszerint szünetel az étkezés, azonban az igazgatóságtól előre kieszközölt engedély alapján az intézetben maradt növendékek *külön díj* mellett szünidőkön is nyerhetnek ételmezést.

Az őszi szünidőre 8 korona, a karácsonyi és husvétii szünidőre 14 korona és végül a pünkösdi szünidőre 10 korona díjjal lehet jogot szerezni az étkezésre. Nyári szünidőn azonban a tápintézet személyzetén kívül senki ellátásban nem részesül.

A tápintézetbe felvett tanuló csakis akkor vehet részt a tápintézeti étkezésben, ha az esedékes díjakat kifizette; a késedelmes fizetők helye 7 napon túl megüresedettnek tekintetik és új taggal betölthető.

Felvételt illető tudnivalók:

A tápintézetbe való felvételért folyamodók folyamodványaikat Kovács Dániel tanár úr, konviktusi elnökhöz f. évi augusztus hó 1-ső napjáig okvetlenül nyujtsák be, mert elkésztett folyamodványok csak akkor vétetnek tekintetbe, ha a késedelemre alapos, elfogadható okot tud felhozni folyamodó s ha betöltendő helyek állanak rendelkezésére.

Azok, akik az egész díjat fizetők közé leendő felvételt kértnek, kérésük mellé csak iskolai bizonyítványt vagy kis értesítőt csatoljanak; ha pedig már az előző évet is ezen intézetben töltötték, elégséges az írásban való jelentkezés is.

Kedvezményes helyekért folyamodók kérvényei mellé a következő okmányok csatolandók :

- a) iskolai bizonyítvány, vagy kis értesítő ;
- b) szegénységi bizonyítvány ;
- c) családi értesítő ;
- d) községi hitelesített adókönyvi kivonat.

A kevés számú ingyenes és negyeddíjas helyekre csakis olyan tanulók vehetők fel, kiknek tanulásbeli előmenetelük általános jeles, illetőleg jó, magaviseletük kifogástalan és szegénységük kellően igazolt. Elégtelen osztályzatú vagy kevésbbé szabályszerű magaviseletű tanulók semmiféle díjfizetési kedvezményben nem részesülhetnek.

A felvétel egész évre szól ugyan, de ha az első félév végén nyert tanulásbeli és magaviseleti minősítés nem felel meg az eddig élvezett kedvezményes helynek, a tanári kar az illető tanulót a kedvezménytől megfosztja és megfelelő helyre teszi át s erről az évközi (szülői) értesítő útján az illető fiu szüleit tájékoztatja.

Az élelmezés a beiratást követő nap kezdődik s tart — az évközi szünidők kivételével — a vizsgálat lejártáig.

A tápintézetnek rendes orvosa van, ki az ételek minőségét ellenőrzi.

Megjegyzés. A tan- vagy lakásdíj elengedéseért vagy mérsékléseért külön kérvény nyújtandó be a beiratáskor. A konviktusi elnökséghez beadott folyamodványban kért tan- vagy lakásdíj kedvezmény teljesen érvénytelen.

Székelyudvarhely, 1913. június 30.

Az igazgatóság.

TARTALOM.

	Oldal
I. Tanévet megnyitó beszéd	3
II. A kollegium kormányzata s a tanári testület	10
III. A nyilvános vizsgálatok sorrendje	15
IV. A tananyag és tankönyvek kimutatása	17
V. Testi nevelés	29
VI. Ifjusági körök (egyesületek)	34
VII. Internátus és konviktus	43
VIII. Konfirmáció	45
IX. Iskolai gyűjtemények gyarapodása	46
X. A tanulók névsora és osztályzata	53
XI. Érettségi vizsgálat	65
XII. Statisztikai kimutatás	66
XIII. Iskolai javadalmak	72
XIV. Adatok az év történetéhez	78
XV. Az 1913—1914. tanévre vonatkozó értesítés	84

